

KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS
MARCALGERGELYI KÖZSÉG TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVÉHEZ

Tartalomjegyzék

1. A környezeti értékelés kidolgozási folyamatának ismertetése	3
1.1 Előzmények.....	3
1.2. A tervezési folyamat más részeihez való kapcsolódása	4
1.3. A környezeti értékelés készítése során tett javaslatok hatása a terv alakulására.....	4
1.4. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, az általuk adott véleményeknek, szempontoknak a környezeti értékelés készítése során történő figyelembevétel, az indokok összefoglalása;	4
1.5. A környezeti értékelés készítéséhez felhasznált adatok forrása, az alkalmazott módszer korlátai	5
2. A terv kidolgozásakor vizsgált változatok rövid ismertetése	5
2.1. A terv céljainak, tartalmának összefoglaló ismertetése, kiemelve a környezeti értékelés készítése szempontjából fontos részeket.....	5
2.1.1. A terv céljai	5
2.1.2 A terv tartalmának összefoglaló ismertetése	7
2.1.2.1. <i>Beépítésre szánt területek</i>	7
<i>Lakóterületek</i>	7
<i>Gazdasági terület</i>	7
2.1.2.2. <i>A beépítésre nem szánt terület egységek</i>	9
2.2. A terv összefüggése más releváns tervekkel, illetve programokkal.....	11
3. A terv megvalósítása környezeti hatásainak, következményeinek feltárása	11
3.1. A terv céljainak összevetése a terv szempontjából releváns nemzetközi, közösségi, országos vagy helyi szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi célokkal, szabályokkal	11
3.1.1. A térségi programokkal való kapcsolatok	14
3.2. A jelenlegi környezeti helyzet releváns, a tervvel, illetve programmal összefüggésben lévő elemeinek ismertetése ill. a terv, illetve program megvalósítása esetén várható, a környezetet érő hatások, környezeti következmények előrejelzése	15
3.2.1. Domborzati adatok	15
3.2.2. Földtani, vízföldtani adottságok	16
3.2.3. Vízrajz	18
3.2.5. Talaj- és vízvéddelem	18
3.2.5.1. <i>Felszíni vizek</i>	18
3.2.5.2. <i>Földvédelem, felszín alatti vizek</i>	20
3.2.5.3. <i>Természet és tájvédelem</i>	21
3.2.5.3.1. <i>Tájhasználati konfliktusok</i>	22
3.2.5.3.2. <i>Táj- és településtörténet</i>	23
3.2.5.3.3. <i>Marcalgergelyi zöldfelületi rendszere</i>	24
3.2.4. A környezeti állapot egyéb jellemzőinek leírása	28
3.2.4.1. <i>Levegőtisztaság-védelem</i>	28
3.2.4.1.1. <i>Klimatikus viszonyok</i>	29
3.2.4.1.2. <i>A légszennyezettség határértékei</i>	29
3.2.4.1.3. <i>Jellemző emissziók</i>	29
3.2.5. Hulladékkezelés	32
3.2.6.1. <i>A közlekedés hatása</i>	36
3.2.6.2. <i>Szórakoztató létesítmények</i>	38

3.2.6.3. Üzemi zajforrások hatása	38
3.2.7. Közművek	41
3.2.7.1. Vízellátás	41
3.2.7.2. Szennyvízelhelyezés	41
3.2.7.3. Csapadékvíz-elvezetés	43
3.2.7.4. Villamos energia	44
3.2.7.5. Földgázellátás	44
3.2.8. Demográfia	44
3.2.9. Gazdasági tevékenységek	45
3.3. A fennálló környezeti konfliktusok, problémák leírása és mindezek várható alakulása, ha a terv nem valósulna meg	45
3.3.1. Víz, csapadékvíz	45
3.3.2. Szennyvíz	46
3.3.3. Hulladék	46
3.3.4. Levegő	47
3.3.5. Zaj	47
3.3.1. Táj- és természetvédelem	48
3.3.1.1. Zöldfelületre vonatkozó javaslatok, zöldfelület-szabályozás	48
3.3.1.2. Táj- és természetvédelmi javaslatok	51
3.3.1.3. Tájrehabilitációs javaslatok	51
3.4. A terv megvalósulásával közvetlenül vagy közvetve környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása, különös tekintettel azokra a tervelemekre, tervezett intézkedésekre, amelyek:	52
3.4.1. Természeti erőforrás közvetlen igénybevételét vagy környezetterhelés közvetlen előidézését jelentik.	52
3.4.2. Olyan társadalmi, gazdasági folyamatokat váltanak ki, vagy ösztönöznek, amelyek közvetett módon környezeti következménnyel járhatnak	52
3.5 A terv megvalósítása esetén várható, a környezetet érő hatások, környezeti következmények előrejelzése	52
4. A terv megvalósítása következtében várhatóan fellépő környezetre káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére, monitoringozására vonatkozó javaslatok	53
1. A környezeti értékelés kidolgozási folyamatának ismertetése	

1.1 Előzmények

Marcalgergelyi község területére rendezési terv 1983-ban készült, Nemesszalók, Külsővat, Pápasalamon, Vinár községekkel közösen. Az időközben bekövetkezett társadalmi, gazdasági, műszaki, jogszabályi változások és az újabb településfejlesztési elképzelések, továbbá a település kiegyensúlyozott fejlődésének elősegítése indokoltta teszi a község területére új rendezési terv készítését. Ezért Marc calgergelyi község Önkormányzata elhatározta, hogy elkészítteti a település új rendezési tervét. A kitűzött cél szerint olyan tervet kell készíteni, amely teret biztosít a település fejlesztési koncepciójában megfogalmazott céloknak.

Marc calgergelyi Községi Önkormányzat Képviselő-testülete megbízta irodánkat Marc calgergelyi Településrendezési Tervének,

illetve Helyi Építési Szabályzatának elkészítésével a hatályos építési jogszabálykeretnek megfelelően.

A környezet védelmének általános szabályait meghatározó 1995 évi LIII. törvény alapján a települési önkormányzatoknak környezetvédelmi programot is kell készíteni, a képviselőtestületnek elfogadni, majd az abban foglaltakat végrehajtani és végrehajtatni. A környezetvédelmi programot a településrendezési tervekkel összhangban kell kialakítani.

Az 1995 évi LIII. törvény, illetve az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet 1. sz. melléklete szerint a településrendezési terv esetében környezeti vizsgálat elvégzésére van szükség. Jelen dokumentáció (környezeti értékelés) a kormányrendelet 4. számú melléklete szerint készült.

1.2. A tervezési folyamat más részeihez való kapcsolódása

A környezeti értékelés a településrendezési terv elkészítésének folyamatában alapját képezi a terv által kitűzött célok, fejlesztési elképzelések, intézkedési javaslatok meghatározásának. A környezeti értékeléshez szükséges adatok beszerzése a településrendezési terv elkészítéséhez kapcsolódó adatok begyűjtésével párhuzamosan történt.

A településen elvégzett feltáró vizsgálatok, valamint a Képviselő-testület által elfogadott településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott irányelvek alapján került összeállításra a településrendezési terv és a helyi építési szabályzat tervezete.

A rendezési terv elkészítése folyamán nagyon fontos szempont, hogy az abban foglaltak összhangban legyenek a település vezetése és lakossága, valamint az érintett államigazgatási szervek és közműkezelők véleményével. Ennek érdekében többszintű egyeztetésekre, lakossági fórumra van szükség, hogy minden, a rendezési tervet, és így a település fejlesztését szolgáló információ a tervezők rendelkezésére álljon.

1.3. A környezeti értékelés készítése során tett javaslatok hatása a terv alakulására

A környezeti értékelés során olyan információ, állapotjellemző nem merült fel, amely a jogszabályi előírásokon túlmenően jelentősen befolyásolta volna a településrendezési terv alakítását.

1.4. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, az általuk adott véleményeknek, szempontoknak a környezeti értékelés készítése során történő figyelembevétele, az indokok összefoglalása;

A környezeti értékelés során felvettük a kapcsolatot a település Polgármesteri Hivatalával. A hivatal készséggel tájékoztatott a felmerült kérdésekkel kapcsolatban, illetve rendelkezésünkre bocsátotta a birtokukban lévő - a tervezés

szempontjából fontos - dokumentumokat. Az általános kapcsolatfelvételt követően település specifikus adatgyűjtés következett.

Információszerzés céljából szükség szerint felvettük a kapcsolatot az érintett hatóságokkal is. Tájékoztatást kértünk a rendelkezésükre álló - a környezeti állapottal összefüggő - adatokról, különösen az illetékes Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségtől.

1.5. A környezeti értékelés készítéséhez felhasznált adatok forrása, az alkalmazott módszer korlátai

A környezeti értékelés során csak a szakirodalomban megtalálható publikált térképeken, tanulmányokban, jogszabályokban megjelent ill. az önkormányzat, a hatóságok és a különböző szolgáltató szervezetek által szolgáltatott adatokat használtuk fel, mivel ezek a tervezési terület adottságait figyelembe véve elégséges információval szolgáltak a tervnek megfelelő mélységű értékelés elkészítéséhez.

2. A terv kidolgozásakor vizsgált változatok rövid ismertetése

2.1. A terv céljainak, tartalmának összefoglaló ismertetése, kiemelve a környezeti értékelés készítése szempontjából fontos részeket

2.1.1. A terv céljai

A településrendezés célja a települések terület-felhasználásának és infrastruktúra-hálózatának kialakítása, az építés helyi rendjének szabályozása, a környezet természeti, táji és épített értékeinek fejlesztése és védelme.

A településen megtalálható és kialakítandó létesítményeket illetve azok funkcióit úgy kell meghatározni, hogy a környezethasználat során

- a legkisebb mértékű környezetterhelést és igénybevételt idézze elő,
- megelőzhető legyen a környezetszennyezés,
- kizárja a környezetkárosítást.

A település fejlesztésének néhány olyan átfogó koncepcionális alapelveknek kell nyugodnia, amelyeket a településfejlesztés részletes programjának kidolgozása és végrehajtásának szervezése során következetesen érvényesíteni kell. Ezen legfontosabb alapelvek és követelmények az alábbiak:

- a) A fejlesztésnek a minőség centrikusnak kell lennie. Nem a település nagyságának, lélekszámának mennyiségi fejlesztése az elsődleges cél, hanem a településen lakók életminőségének javítása.

- b) Semmiféle olyan fejlesztés nem irányozható elő, amely a települést övező természeti környezet károsodását, élővilágának és növényvilágának visszafejlődését vagy részleges pusztulását váltaná ki.
- c) Minden fejlesztési célnak a település meglévő értékes természeti illetve környezeti adottságai hatékony hasznosítását kell szolgálnia ezen adottságok sérelme, pusztulása nélkül.
- d) Ésszerű határokig arra kell törekedni, hogy a fejlesztések eredményeként a település munkaképes korú lakosságának minél kisebb hányada kényszerüljön naponta más településre utazni, hogy munkahelyét elérhesse.
- e) A rendelkezésre álló, illetőleg megszerezhető pénzforrásokat, különféle támogatásokat arra kell felhasználni, hogy ez által a település befektetőkre, illetőleg befektetésekre irányuló fogadókészsége tovább javuljon.
- f) A fejlesztési célok középpontjában a társadalmi, gazdasági fejlesztés feladatainak kell állnia. Az épített környezet ehhez csupán a keretet adja, következésképpen nem elsődlegesen cél, hanem eszköz. Fejlesztésének tehát a társadalmi jólét céljaihoz kell igazodnia.
- g) A fejlesztési célokban, jelentőségének megfelelő súllyal kell szerepelnie a közlekedés, hírközlés, illetőleg minden olyan infrastrukturális fejlesztésnek, amely a település távolabbi környezete közötti távolság áthidalását célozza.
- h) A település nem elszigetelt része a térségnek. Következésképpen fejlesztési céljai meghatározását és azok végrehajtását is a térségben levő településekre figyelemmel, illetőleg azokkal célszerű együttműködésben kell megoldani.

Marcalgergelyi község településfejlesztési koncepciója a fejlesztés irányelveit a következő pontokban foglalta össze:

- Új lakótelek kialakításának meg kell teremteni a feltételeit.
- A település szennyvízcsatorna-hálózatának kiépítését szorgalmazni kell, kiépítését követően kötelezni kell a lakosságot a keletkező szennyvizeknek a csatornába való vezetésére.
- A csapadékelvezető árokrendszer karbantartására folyamatosan nagy hangsúlyt kell fektetni.
- A rossz minőségű utak karbantartásáról folyamatosan gondoskodni kell.
- A jelenleg is működő vállalkozások bővítésének és az esetlegesen új kisvállalkozások indításának lehetőségét továbbra is biztosítani kell.
- A település területén biztosítani kell a lehetőségét annak, hogy bárki kereskedelmi vagy szolgáltató

tevékenységet folytathasson, amennyiben azzal nem zavarja környezetét.

- Kis telephelyek kialakítására alkalmas (kereskedelmi, szolgáltató) terület kijelölése környezetkímélő gazdasági tevékenység folytatására.
- A község környezeti állapotának megőrzését biztosítani kell, és javítását elő kell segíteni.
- Az új közművek építéséhez helyet kell biztosítani a közterületeken, és figyelmet kell fordítani a műtárgyak településképet legkevésbé zavaró kialakítására.
- Kerékpárút javasolt nyomvonalának kijelölése a szomszédos települések érintésével.
- Színvonalas közösségi terek, játszótér, sportpálya, park helyének kijelölése.
- Védni kell a település helyi építészeti értékeit, az arra érdemes értékek megőrzése érdekében.

2.1.2 A terv tartalmának összefoglaló ismertetése

2.1.2.1. Beépítésre szánt területek

Lakóterületek

Jelenleg mintegy 180 lakóépület található a településen.

A hatályos rendezési tervben kijelölt lakótelkek javarészt beépültek.

A községben tapasztalható letelepedési és építési kedv kiszolgálása érdekében a lakótelkeket továbbra is fenn kell tartani.

A volt major területe mellett található külterületi lakott hely, mely korábban a mezőgazdasági dolgozók szolgálati lakásainak biztosított helyet. A területen jelenleg is laknak.

A fentiek alapján a tervben új lakóterületeket jelöltek:

- A Kossuth Lajos utca mentén a belterület eddig kihasználatlan ingatlanain. Megfelelő telekosztások mellett 17 építési lehetőség biztosítható, a már jelenleg is lakóterületként jelölt ingatlanokon.
- A korábbi zártkert területek egy részének felhasználásával, ugyancsak a Kossuth Lajos utca mentén, belterületbe vonás mellett további lakóterületek kialakítására nyílik lehetőség.

A lakóterületek infrastruktúrája a szennyvízcsatorna - hálózat kiépítését követően hiánytalannak mondható. A belterületi utak szilárd burkolattal ellátottak, azonban némely szakasz felújítása, valamint a járdák helyreállítása szükséges.

Gazdasági terület

A gazdasági terület elsősorban a gazdasági építmények elhelyezésére szolgál.

Ipari terület

Az ipari terület olyan gazdasági célú ipari építmények elhelyezésére szolgál, amelyek más beépítésre szánt területen nem helyezhetők el.

Az ipari terület lehet:

- jelentős mértékű zavaró hatású terület,
- egyéb terület.

Jelentős mértékben zavaró hatású ipari terület

(Mezőgazdasági üzem építési övezet)

A jelentős mértékű zavaró hatású ipari területen a különlegesen veszélyes (pl. tűz-, robbanás-, fertőzésveszélyes), bűzös, vagy nagy zajjal járó gazdasági tevékenységhez szükséges építmények elhelyezésére szolgál.

A vasúti pályatesttől délre, a volt major terület (046/2, 46/17 hrsz.), mint mezőgazdasági üzemi területet, jelentős mértékben zavaró hatású ipari területbe, azon belül mezőgazdasági üzem, építési övezetbe került. A területen állattartás folyik. Itt elsősorban szarvasmarha tenyésztéssel foglalkoznak.

A mezőgazdasági üzem, építési övezetben a növénytermesztés és állattartás, és azokat kiszolgáló létesítmények, a mezőgazdasági üzemi tevékenységgel összeegyeztethető ipari építmény, üzemanyagtöltő helyezhetők el.

Egyéb ipari terület

(Településgazdálkodás)

Egyéb ipari területen nem jelentős zavaró hatású gazdasági tevékenységi célú épületek helyezhetők el.

Egyéb ipari terület településgazdálkodási kategóriájába kerülnek a település energiaszolgáltatási, és a településgazdálkodás építményeinek elhelyezésére szolgáló területek.

Az övezetbe a település gázfogadó állomásának helyet biztosító terület, valamint a vízmű telep területe (82/2. hrsz.) tartozik, ahol víztározó található.

A létesítmények telepítésének engedélyezésekor figyelembe kell venni a vonatkozó környezetvédelmi előírásokat, valamint a vonatkozó jogszabályban előírt határértékeknél nem nagyobb zaj-, illetve rezgésterhelést.

A létesítmények parkolási igényét a területeken belül kell megoldani

Különleges terület

Turisztikai terület

A település külterületén, a Marcal mellékcsatornától délre különleges turisztikai terület került kijelölésre. A jelölt beruházás Marcalgergelyi és Vinár ingatlanait is érintik a közigazgatási határ mellett. Az elképzelések alapján az ingatlanokon szabadidős tevékenységek, a már kialakult horgásztavakra alapozott vizes élőhelyek bemutatása és megismertetése tervezett.

2.1.2.2. A beépítésre nem szánt terület egységek

Közlekedési és közmű területek

A közlekedési és közműterület a település azon beépítésre nem szánt területe, amely a közlekedési felületek (utak, járdák, kerékpárutak), valamint a közművezetékek elhelyezésére szolgál.

Közlekedési és közmű területbe kerül a 8411 sz. Devecser - Szergény összekötő útról leágazó Marcalgergelyi bekötőút. A bekötőút belterületi szakasza a Kossuth Lajos és József Attila utca neveket viseli. Ehhez az úthoz csatlakozna a Külsővat - Marcalgergelyi összekötő út, mely a megyei tervben is szereplő fejlesztési elképzelések egyike.

Az Országos és a Megyei Terv alapján a településen átfutó 8404. jelű országos mellékút a távlatokban főúttá fejlesztendő, és Szombathely - Sárvár - Celldömölk - Pápa - Kisbér - Tatabánya - Tát - Esztergom között biztosítana új főúti kapcsolatot.

A községet vasútvonal is érinti, ami a település belterületétől délre húzódik. A legközelebbi megállója Vináron található (Győr - Celldömölk vasúti mellékvonal). A vonal jelenleg egyvágányú nyomvonal, de villamosítása és pályafelújítása tervezett. Távlatban második vágányfektetéssel is számolni kell.

A közlekedési és közmű terület a szabályozási vonalakkal kerül lehatárolásra, a területen belül kell elhelyezni az utak elemeit (forgalmi sávok, zöltsáv, csapadékelvezető árok, járda), valamint az egyes föld feletti és föld alatti közművezetékeket. A közművezetékeket a vonatkozó szabvány szerint, az egyes védőtávolságok betartásával kell elhelyezni. (Egyes közművezetékek - kábeltelevízió, távközlő vezetékek, stb. - helyhiányában, vagy technológia miatt, illetve a kialakult állapot alapján a magántulajdonú ingatlanokon is vezethetők, szolgalmi jog bejegyzése mellett.)

Az utak mentén található árok folyamatos karbantartásáról gondoskodni kell. Az út menti árkokat legalább két évente, illetve szükség esetén ki kell ásni, továbbá az útpadkát le kell tolni, hogy az útfelületről a csapadékvíz szabadon az árokba folyhasson.

Az utak szabályozási szélességét a kialakult állapot, illetve az OTÉK előírásainak figyelembe vételével kell megállapítani. Új utat csak az OTÉK szerint meghatározott minimális szabályozási szélességgel lehet kialakítani.

Az utak szabályozási területébe eső, illetve a szabályozási vonal korrigálása következtében a közlekedési területbe került épületrészek - az utak fejlesztésének várható idejét, az épületnek az út szabályozási területében elfoglalt helyét, az épület sajátosságait (eszteti és gazdasági értékét) mérlegelve, - csak karbantartás, felújítás jellegű munkálatok hajthatók végre. Ezen épületek bővítése az utak szabályozási területén belül nem lehetséges.

Zöldterület

A zöldterület állandóan növényzettel fedett közterület, amely közvetlenül közútról, köztérről megközelíthető. A zöldterületek a

település rekreációs területei, elsősorban a helyi lakosság pihenésének, kikapcsolódásának tere.

A településen jelenleg kiépített közpark a 107 hrsz-ú ingatlanon található

A meglévő és tervezett intézmények körül célszerű nagyobb zöldterületet kialakítani. A belterület északi határában zöldterület is kijelölésre került, a 12 hrsz-ú ingatlanon.

A zöldterületen változatos növénytelepítés, feltáró útrendszer, különböző korcsoportok számára játszó és sportterületek, egyéb egyedi funkciók és díszek helyezhetők el későbbi részletesebb kertészeti tervek alapján. A zöldterületen csak a fenntartáshoz szükséges épületek, pihenést és testedzést szolgáló építmények helyezhetők el, maximum 2 %-os beépítettséggel.

Erdőterület

A település csak elenyésző részét borítja erdőség. Az erdőterületek nagysága 18,0 ha, ami az 724 ha-os külterület 2,5 %-a. Az erdőterületek jelentős része, 12,3 ha gazdasági rendeltetésű, 1,7 ha egyéb részlet. Az erdőterületek 22% a rendezetlen tulajdonviszonyú, 27%-án az Agroprodukt Rt gazdálkodik, 51%-án magán erdőgazdálkodás folyik. A település északi területein kisebb egybefüggő erdők találhatók, a 012/3 és 09 hrsz-ú területeken.

A kisebb erdőfoltok a gazdasági- és belterület mellett, valamint a vízfolyások partjainál elsődleges rendeltetésük szerint védett vagy védő erdők. A védelmi erdők területe 4,0 ha-t tesz ki a településen.

Az erdős, ligetes területek megóvandók, az erdőgazdálkodást a továbbiakban is fenn kell tartani. A tájjelleg megőrzése és környezetvédelmi okok miatt erdő hosszú távon sem szűnhet meg. Az erdőfelület mérete inkább növekszik gazdasági célú erdőtelepítésekkel, védelmi erdősávokkal. Az új telepítéseket tájhonos, lombos fákkal javasoljuk megvalósítani.

Mezőgazdasági terület

Általános mezőgazdasági terület

Marcalgergelyi mezőgazdasági művelésű területeinek jellemző művelési ága elsősorban a szántó, továbbá legelő rét és gyepek is található.

A nagy kiterjedésű mezőgazdasági területek a szabályozási tervben és a helyi építési szabályzatban részletezett módon építhetők be:

Má0 övezeti jelű területeken, melyek elsősorban a külterület északi részén, a Marcal főcsatornával szomszédos területeken, illetve a tájképvédelmi területeken kerültek kijelölésre, épületek nem helyezhetők el. Mivel ezek a területek tájképi szempontból érzékenyek, illetve nagyrészt gyepek, rét művelési ágú természeti területek, nem javasoljuk az építési tevékenység engedélyezését.

Az Mál jelű általános mezőgazdasági övezetben szántóföldi, gyepek, rét és legelő művelés, valamint művelt gyümölcsültetvény

található. A területek hasznosításától függően a szabályozás biztosít némi építési lehetőséget.

Kertes mezőgazdasági terület

Mk jelű kertes mezőgazdasági övezetbe

a település korábbi zártkerti területei sorolandók. A kertes mezőgazdasági terület kijelölésének célja a településen olyan terület biztosítása, ahol lehetőség nyílik a kertművelésre (szőlő, gyümölcsös, kiskert), továbbá hely biztosítható a gazdasági épületeinek kialakítására.

Vízgazdálkodási terület

Vízgazdálkodási területbe került a település élővizeinek területe (Marcal fő- és mellékcsatorna), továbbá a vízbeszerzési területek és azok védőterületei.

A külterületi vízfolyások és közcélú vízelvezető létesítmények mellett 6 m széles parti sávot a vízgazdálkodási szakfeladatok elvégzésére szabadon kell hagyni.

A település belterületén (82/1. hrsz) található vízmű területe a rajta lévő kúttal, mint vízbeszerzési terület is vízgazdálkodási területként került lehatárolásra.

Különleges beépítésre nem szánt terület

Temető terület

A településnek egy működő temetője van, mely a település belterületén található. A temető magába foglalja a 69 és a 70 hrsz-ú ingatlanokat. A temetőben ravatalozó is van. A temető bővítése a közeljövőben nem szükséges. A szabad területek felparcellázásával a felmerülő igényeket ki tudja elégíteni.

A területen a zöldfelületi jelleg erősítendő.

2.2. A terv összefüggése más releváns tervekkel, illetve programokkal

- 2003. évi XXVI. Törvény az Országos Területrendezési Tervről
- A 132/ 2003. (XII. 11.) OGY határozattal elfogadott 2003-2008. közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP-II.)
- Veszprém megye területrendezési terve - program (VÁTI)
- Veszprém Megye Környezetvédelmi Program (2000) és felülvizsgálata (2006)

3. A terv megvalósítása környezeti hatásainak, következményeinek feltárása

3.1. A terv céljainak összevetése a terv szempontjából releváns nemzetközi, közösségi, országos vagy helyi szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi célokkal, szabályokkal

A 132/ 2003. (XII. 11.) OGY határozattal elfogadott 2003-2008. közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP-II.) több alapelvet határoz meg, amelyek három fő csoportba sorolhatók. Az alapelveket a környezeti tervezés, környezethasználat során érvényesíteni kell minden szinten, így a

településrendezési terv készítése során is. A főbb alapelvek a következők:

- A környezetvédelemben mára már hagyományosnak tekintett alapelvek (pl. az elővigyázatosság, a megelőzés, a helyreállítás, a felelősség, az együttműködés, a tájékoztatás, a nyilvánosság és a „szennyező fizet” elve).
- A fejlett országok környezeti kormányzati tevékenysége alapján számunkra példaértékűnek tekinthető további alapelvek (a megosztott felelősség; az átláthatóság biztosítása a tervezés, döntéshozás, finanszírozás, megvalósítás és ellenőrzés során; kiszámíthatóság a szabályozásban és a finanszírozásban; számonkérhetőség, világos célok, mérhető teljesítmények; partnerség, szubszidiaritás, adicionalitás, többszörös hasznú intézkedések).
- A fenntartható fejlődés alapelveinek (a fenntartható fejlődés - Herman Daly megfogalmazása szerint - „a folytonos szociális jólét elérése anélkül, hogy az ökológiai eltartóképességet meghaladó módon növekednénk”) figyelembevételével az NKP-II-nek elő kell segítenie a fenntartható fejlődés irányába történő átmenethez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti feltételek kialakítását.

A 2009-2014 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP-III) jelenleg kidolgozás alatt van.

A településrendezési terv környezetvédelmi általános céljait a Nemzeti Környezetvédelmi Program fő céljaival összhangban a következők szerint lehet összesíteni:

- az egészséges környezet feltételeinek biztosítása, az emberi egészséget károsító, veszélyeztető hatások megelőzése, csökkentése, megszüntetése;
- a megfelelő életminőséghez szükséges környezeti állapot megőrzése, javítása és helyreállítása;
- az élő és élettelen környezet természetközeli állapotának megőrzése, a természetes rendszerek és természeti értékek megóvása, fennmaradásának biztosítása, a bioszféra sokszínűségének megtartása, a természeti folyamatokban rejlő információk megőrzése;
- a természeti erőforrásokkal való gazdálkodásban a fenntartható fejlődés elveinek figyelembevétele, a lételemnek tekintett természeti erőforrásokkal (víz, föld, levegő) való takarékos, értékvédő gazdálkodás, ezeknek a következő nemzedékek számára való megtartása;
- az előzőekkel összefüggésben a gazdasági fejlődés és a környezet harmonikus, az ésszerű környezet-igénybevételre és a minimális környezetkárosításra törekvő viszonyának megvalósítása.

Az Országos Területrendezési Terv az ország szerkezeti tervét, valamint az országos térségi övezeteket és az ezekre vonatkozó szabályokat foglalja magában. Marcalgergelyit érintő Térségi övezetek és elhelyezkedésük a következők:

Országos ökológiai hálózat övezete

Az országos ökológiai hálózat övezete a település északi, Marcal-mellék- és főcsatorna által közrezárt területein található.

Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete

Marcalgergelyin a belterülettől északnyugatra, a Marcal-mellékcsatorna mentén, valamint a Külsővattal szomszédos mezőgazdasági ingatlanokon található.

Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete

Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete a belterülettől délre található, a már meglévő kisebb erdőterületeket foglalva magába.

Országos komplex tájrehabilitációt igénylő terület:

nem található Marcalgergelyi területén.

Országos jelentőségű tájképvédelmi terület:

nem került kijelölésre.

Kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő terület:

nem található Marcalgergelyi településen.

Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület:

Marcalgergelyi területét nem érinti.

Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területe:

nem található a településen.

Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület:

érinti a település területét.

Együtt tervezhető térségek

között Marcalgergelyi nem került feltüntetésre.

Kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület:

Marcalgergelyin nem került lehatárolásra.

3.1.1. A térségi programokkal való kapcsolatok

Itt nem kívánjuk sem bemutatni, sem értékelni e programokat, csupán a települést és környezetét érintő fejlesztési javaslatokat emeljük ki

Marcalgergelyi község Veszprém Megyében helyezkedik el. A jelenleg hatályos Veszprém Megye Területrendezési Terve (VMTRT) és Veszprém Megye Területrendezési Szabályzata (VMTSZ) a település területére vonatkozó rendelkezései, és azzal való egyezősége az alábbiakban foglalható össze:

Kiemelten fontos érzékeny természeti terület övezete

A település közigazgatási területén kiemelten fontos érzékeny természeti területek övezetébe sorolt területek nem találhatók.

Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete

A település közigazgatási területén kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek övezete nem lett kijelölve.

Komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete

A település közigazgatási területén komplex tájrehabilitációt igénylő területek övezetébe sorolt területek nem találhatók.

Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete

A településen kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területek övezete alá tartozó területek nem lettek kijelölve.

Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezete

A település közigazgatási területén felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezete nem található.

Védett természeti terület övezete

A település közigazgatási területén védett természeti terület övezete, nem került kijelölésre.

Védett természeti terület védőövezete

A település közigazgatási területén védett természeti terület védőövezete, nem került kijelölésre.

Természeti terület övezete

Természeti területek övezetébe a Marcal főcsatorna és közvetlen környezete került, továbbá a község 053/6 hrsz-ú területe is természeti terület.

Ökológiai (zöld) folyosó övezete

Ökológiai folyosó övezete a vízfolyásoknál, a 09/7, a 09/3, /4, /4, /5 és a 013/4 hrsz-ú területeken került kijelölésre.

Térségi tájrehabilitációt igénylő terület övezete

A településen térségi tájrehabilitációt igénylő területek övezete alá tartozó területek nem találhatók.

Tájképvédelmi terület övezete

A településen tájképvédelmi területek övezete alá tartozik a Marcal főcsatorna környezete, mely a belterülettől északra található.

Térségi hulladék-lerakóhely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület övezete

Térségi hulladék-lerakóhely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület a település déli és nyugati részein került kijelölésre.

Hullámtér és nyílt ártér övezete

A település közigazgatási területén hullámtér és nyílt ártér övezete nem került kijelölésre.

Csúszásveszélyes terület övezete

Csúszásveszélyes területek övezete a település közigazgatási területén nem került kijelölésre.

Vízerózióknak kitett terület övezete

Vízerózióknak kitett területek övezete a település közigazgatási területén nem került kijelölésre.

Szélerózióknak kitett terület övezete

Szélerózióknak kitett területek övezete a település közigazgatási területén nem került kijelölésre.

Honvédelmi és katasztrófavédelmi terület övezete

A település közigazgatási területén honvédelmi és katasztrófavédelmi területek nem kerültek kijelölésre.

3.2. A jelenlegi környezeti helyzet releváns, a tervvel, illetve programmal összefüggésben lévő elemeinek ismertetése ill. a terv, illetve program megvalósítása esetén várható, a környezetet érő hatások, környezeti következmények előrejelzése

3.2.1. Domborzati adatok

A tágabb térség a Marcal nagyobbbrészt alacsony-, kisebbbrészt magasártéri helyzetű völgsíkja Kisvásárhely és Marcaltó között. A felszín délről 140 méterről ereszkedik északra 120 méterig. A legmagasabb pont 155 m (Szalapa és Óhid között). Kamondtól a Marcalt párhuzamos belvízi csatornák kísérik és tagolják a völgytalpat, a csatornahálózat sűrűsége meghaladja az 1 km/km²-t. a domborzat kismértékű szintkülönbsége is érezhetően hat a gazdasági hasznosításra.

A község belterülete a Marcal völgye fölött néhány méterrel elhelyezkedő kisebb homokhátakon fekszik, aminek tengerszint feletti magassága 130–133 mBf között van. A homokhát felszíne a Marcal völgyének talpától 10 m-rel magasabban van.

3.2.2. Földtani, vízföldtani adottságok

A vizsgált terület a Kisalföld neogén medencéjének és a Bakony-hegység mezozoós tömegének határán fekszik. A terület földtani felépítését, jellemző képződményeit az alábbiakban ismertetjük:

Az alaphegységi képződményeket a paleozoós és mezozoós kőzetek képviselik. Az idősebb paleozoós, szilúr időszakba sorolható képződmények a felszínen nem találhatók meg, csupán fúrásokból ismertek Takácsi-Vaszar-Bakonytamási-Gic vonalában. A triász alaphegységet a közeli Vinár környékén 2800 m mélyen érték el.

A mezozoikum legidősebb képződményei triász korúak és legközelebb Ugod környékén találhatók meg a felszínen, felsőtriász földolomit kifejlődéssel. A triászt elért fúrások általában dolomitot harántoltak, igen eltérő mélységben érve el a képződmény felszínét. Az összlet vastagságát a területen nem ismerjük, mivel egyik fúrás sem érte el a fekü rétegeket. A triász rétegeket a Pápa Kastélykerti P-2. fúrás 810 m-ben érte el, a tapolcafői vízműkutak 220 m-ben, az adásztevelői vízműkút pedig 280 m-ben érte el.

A Júra időszak képződményei a területen sem a felszínen, sem fúrásban nem fordulnak elő.

A Kréta kor kőzetei fúrásban nagyobb területen is nyomokkövethetők és foltokban a felszínen is megjelennek. Tapolcafő környékén mészkő és márgás mészkő formájában találjuk a felszínen. Az előbb már említett P-2. fúrásban 509 és 810 m között található felsőkréta márga a Textilgyári P-38. fúrásban 1270 m-től egészen a talpig, azaz 1562 m-ig volt nyomon követhető.

A mezozoikum végével lezárul az alaphegységi képződmények sora. A fedő kőzetek közül a legidősebb eocén korúak felszíni ill. mélységi előfordulásban is csak a Pápától K-re, távolabb figyelhetők meg.

Az oligo-miocén korú homok, agyag, márga, konglomerátum rétegeket több fúrásban is sikerült feltárni, különböző mélységekben. Pápán a P-38. fúrásban 1052 és 1270 m között oligo-miocén agyag fordult elő.

Miocén korú lepelkavics a felszínen csak távolabb Tapolcafő környékén található. A Textilgyár kútjában 300 m-től kezdődően 750 m vastag miocén márgát fúrtak át. A Pápához közeli takácsi, vaszari szénhidrogénkutató fúrásokban 200-400 m vastagságban található miocén agyagmárga, homokkő 800 ill. 1500 m mélységtől kezdődően. A vaszari Vasz-1. sz. fúrás miocén rétegeiben andezittufát is találtak, amely a miocénkori vulkáni működés terméke.

Az alaphegységet fedő rétegek közül igen nagy jelentőséggel bírnak a pannóniai korú képződményeknek, amelyek az alaphegységi tagok által kialakított medencét töltik ki sok helyen igen nagy vastagságban. Az alsó- és felsőpannon összletek együttes vastagsága az 1.500-2.000 métert is elérheti.

Pápán a kastélykerti fúrásban az alsópannon rétegek vastagsága mindössze 30 méter volt, amely azonban Pápától É-ra már a 600-800 m-t is eléri. A rétegek igen kötöttek márga, agyagmárga, vékony

homokcsíkok váltakozásából állnak. A felszínen alsópannon rétegek a térségében nem fordulnak elő.

A felsőpannon rétegcsoporthoz már felszíni képződményként is megjelenik. Az összlet porózusabb rétegek váltakozásából áll, mint az alsópannon képződmények. Homok, kissé iszapos homok, homokkő viszonylag nagymértékben vesz részt a rétegek felépítésében. A felsőpannon rétegek vastagsága a környéken 300-400 m.

A pannon üledékek homokos - agyagos rétegeit a területen helyenként a 3 - 6 millió évvel ezelőtti bazaltvulkánosság nyomai szakítják meg (Ság hegy, Hercseg-hegy, Sitkei gyűrű). A kevés lávát tartalmazó, főként tufa és tufit anyagú krátergyűrűk erősen degradálódtak, jórészt pleisztocén - holocén üledékekkel fedettek. A kirobbant vulkáni kráterek ásványi anyagokban gazdag vízzel töltődtek fel. Megfelelő körülmények között a tápanyagban gazdag víz a bemosódott szervesetlen törmelékekkel keveredve szervesanyagban gazdag, leveles szerkezetű üledéket - alginít (olajpala) - hozott létre (Gérce).

A pleisztocén kori képződményeknek igen nagy a felszínen való elterjedése. Nagy területeket borít a patakok hordalékából származó homokos kavics, kavicsos homok, homok és foltokban agyag. Fúrási adatok szerint a rétegek vastagsága 10-30 m körüli. A vízfolyások környezetében a néhány m vastag holocén rétegek alatt a pleisztocén homokos kavics, kavicsos homok található meg.

A holocén rétegeket öntésagyag, öntésiszap és homok, réti agyag, tőzeg, lápföld, folyami kavics kifejlődéssel találjuk meg a vizsgált terület környezetében.

A kistáj a Marcal északnak lejtő alluviális völgy síkjára, amihez délnyugaton enyhén tagolt, löszös lejtőüledékes dombsági lejtő csatlakozik. A völgytalp nagyjából jelenkori öntésiszappal, helyenként lápi és réti agyaggal van kitöltve. Helyenként a peremeken tetemes kavicselőfordulások is vannak. Alattuk már csekély mélységben iszapos-agyagos-homokos pannóniai rétegek következnek, melyek között kevés a jó víztározó. Aszeizmikus, magas geotermikus gradiensű terület. A mélyebb rétegekből csak 50 °C alatti hőmérsékletű víz tárható fel.

A község területén, a felszínen található legidősebb képződmény a felső-pleisztocén folyóvízi kavics és hordalékkúp összlet, amely a község közigazgatási területének déli szélén, kis foltokban jelenik meg.

A község közigazgatási területének nagy részét, így a belterületet is pleisztocén folyóvízi homok fedi.

A Marcal és a kisebb vízfolyások völgyét öntésagyag, öntésiszap és homok, réti agyag, tőzeg, lápföld, folyami kavics kifejlődésű holocén képződmények borítják.

3.2.3. Vízrajz

A térség teljes egészében a Marcal ártere. Nyugat felől a Vasmegyei-, keletről a Veszprémmegyei- mellékcsatornák folynak vele párhuzamosan. Segítségükkel a Marcal árvizeit gyorsan le tudják vezetni. A Marcal árterülete 82 km², amiből 0,1 km² belterület, 66 km² rét és legelő, 16 km² erdő. Vízháztartását a mérsékelt lefolyás jellemzi.

$$L_f=3,5 \text{ l/s.km}^2 \quad L_t=17 \% \quad V_h=25 \text{ mm/év}$$

hol: *L_f: fajlagos lefolyás*

L_t: Lefolyási tényező %-ban

V_h: vízhiány mm-ben

A Marcal vízjárását a karakói vízmérce adataival szemléltetjük.

Vízfolyás	Vízmérce	LKV	LNV	KQ	KÖQ	NQ
		cm		m ³ /s		
Marcal	Karakó	26	290	0,1	0,8	40

A kisvizek fő időszaka az ősz, az árvizeké a kora nyár, a vízminőség II. osztályú.

A talajvíz mélysége a magasabb térszíneken 2 méter felett van. Mennyisége eléri a 3 l/s.km²-t. A rétegvíz mennyisége 1 l/s.km² körüli, az artézi kutak száma kevés, mélységük 100 méter feletti, vízhozamuk szűkös.

A felszíni csapadékvizek befogadója a Gergelyi-csatorna, ill. a Marcal, végső soron a Duna.

3.2.5. Talaj- és vízvédelem

A talaj és a víz védelme kiterjed a föld felszíni és felszín alatti rétegeire. Az egészséges életfeltételek biztosítása érdekében a földben, vagy a föld felszínén csak olyan anyag helyezhető el, valamint csak olyan tevékenység végezhető, amely a földet valamint a környezeti elemeket, a felszíni és a felszín alatti vizeket nem szennyezi, nem károsítja.

3.2.5.1. Felszíni vizek

A felszíni csapadékvizek befogadói korábban említett, települést érintő vízfolyások és mellékágaik, majd a Marcal, végső soron a Duna.

A vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól rendelkező 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet 2. sz. melléklete határozza meg a szennyvizek befogadóba való közvetlen bevezetésére vonatkozó kibocsátási határértékeket.

A melléklet szerint a területre az Általánosan védett felszíni vízminőség-védelmi területi kategóriára érvényes határértékek vonatkoznak, így a vonatkozó területi kibocsátási határértékek a következők:

Megnevezés	4. Általános védettségi kategória befogadói
pH	6-9,5
Szennyező anyagok	
Dikrotmátos oxigénfogyasztás KOIk	150
Biokémiai oxigénigény BOI5	50
Összes szervesetlen nitrogén öNásv(8)	50
Összes nitrogén(8)	55
Ammónia-ammónium-nitrogén(8)	20
Összes lebegőanyag	200
Összes foszfor, Pösszes	10
Szerves oldószer extrakt (olajok, zsírok) (2)	10
Fenolok (Fenolindex)	3
Összes vas	20
Összes mangán	5
Szulfidok	2
Aktív klór	2 (6)
Összes só	-
Nátrium-egyenérték (%)	-
Fluoridok	20
Coliform szám (i=individuum=egyed) (5)	10 i/cm3
Veszélyes és mérgező anyagok	
Összes arzén	0,5
Összes bárium	0,2
Cianid, könnyen felszabaduló	10
Összes cianid	0,1
Összes ezüst	0,01
Összes higany	5
Összes cink	0,05
Összes kadmium	1
Összes kobalt	0,5
Króm VI	1
Összes króm	0,2
Összes ólom	0,5
Összes ón	2
Összes réz	1
Összes nikkel	0,3

Megnevezés	4. Általános védettségi kategória befogadói
Molibdén	
Egyéb	
Hőterhelés	

A talaj és a víz védelme kiterjed a földfelszíni és felszín alatti rétegeire. Az egészséges életfeltételek biztosítása érdekében a földben, vagy a föld felszínén csak olyan anyag helyezhető el, valamint csak olyan tevékenység végezhető, amely a földet valamint a környezeti elemeket, a felszíni és a felszín alatti vizeket nem szennyezi, nem károsítja.

A felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet célja a felszíni vizek minőségének megóvása, fenntartása és javítása, a vízi és víz közeli, továbbá a felszíni víztől közvetlenül függő szárazföldi élőhelyek és élő szervezetek fennmaradásához szükséges feltételek biztosítása, a vízhasználatok biztonsága, az emberi egészség és a környezeti állapot megőrzése érdekében a szennyezések megelőzése és csökkentése. A Korm. rendelet, amely teljes egészében 2004. augusztus 5.-én lépett hatályba, 25.§-a kimondja, hogy szennyvízkibocsátással, közcsatornába vezetéssel kapcsolatos környezetvédelmi követelményeket a kibocsátó számára a külön jogszabály szerinti engedélyben, illetve azok hatálya alá nem tartozó külön jogszabály szerinti tevékenység esetén a felügyelőség által kiadott külön engedélyben kell meghatározni.

3.2.5.2. Földvédelem, felszín alatti vizek

A környezet vízvédelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény, a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény, valamint a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény egyaránt meghatároz általános követelményeket a vizek és a föld védelme érdekében. A föld védelme kiterjed a föld felszínére és a felszín alatti rétegeire, a talajra, a kőzetekre és az ásványokra, ezek természetes és átmeneti forrásaira és folyamataira. A védelemnek magába kell foglalnia a talaj termőképességének, víz- és levegőháztartásának védelmét is.

A felszín alatti vizek minőségét érintő tevékenységekkel összefüggő egyes feladatokról szól a 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet, melynek célja a felszín alatti vizek jó állapotának biztosításával és annak fenntartásával, szennyezésének fokozatos csökkentésével és megelőzésével, hasznosítható készleteinek hosszú távú védelmére alapozott fenntartható vízhasználat, a földtani közeg kármentesítésével összefüggő feladatok, jogok és kötelezettségek megállapítása. A rendelet hatálya - a magánszemélyek háztartási igényeit meg nem haladó tevékenységek, és az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény hatálya alá tartozó anyagok és tevékenységek kivételével - kiterjed a felszín alatti vízre, a földtani közegre, a szennyezőanyagra; a felszín alatti vizek és a földtani közeg állapotát érintő tevékenységekre.

A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII.21.) Korm. rendelet 2. számú melléklete tartalmazza a felszín alatti

víz állapota szempontjából érzékeny területek besorolásának a feltételrendszerét, a besorolásokat pedig a 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet tartalmazza, mely szerint Marcalgergelyi község az érzékeny területek körébe sorolható.

A 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet, amely a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási létesítmények védelméről szól, meghatározza a felszín alatti vízbázisok esetében a belső, külső, valamint a hidrogeológiai védőidom és védőterületek meghatározásának, kijelölésének, kialakításának, és fenntartásának módját. Marcalgergelyi község nem fekszik közüzemi ivóvízbázis védőterületén.

A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet szerint a település közigazgatási területe nitrátérzékeny területen található.

A talaj és a vizek minőségét befolyásoló külső tényezők a vízellátás, a szennyvízelhelyezés és trágyakezelés illetve a csapadékvíz-elvezetés, melyekről részletesen a közműveket bemutató fejezetben szólunk.

3.2.5.3. Természet és tájvédelem

Marcalgergelyin országos, illetve helyi jelentőségű védett természeti terület nem található.

Védendő külterületi részek a közigazgatási terület északi részén, a Marcal mentén, valamint a külterület középső részén található természeti területek.

A természeti területek nemcsak a ritka fajok megőrzésének szempontjából, hanem ökológiai szempontból is jelentősek, hiszen a Marcal-folyó a hozzá kapcsolódó part menti kísérelő sávval fontos ökológiai folyosó is egyben.

Érzékeny természeti terület Marcalgergelyin nem található.

A védett és védendő értékeken kívül fontos szerepet játszanak az ún. *ökológiai kiegyenlítő felületek*. A nagy kiterjedésű szántók között a növény- és állatfajok számára élőhely fragmentumként szolgálnak. Jelen esetben az ökológiai kiegyenlítő felületek közé tartoznak a mezőgazdasági területek szegélyén, utak, árkok mentén húzódó fasorok, cserjesávok. Ezek fő fajai a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), a nyarak (*Populus sp.*), a kökény (*Prunus spinosa*), az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*), a fekete bodza (*Sambucus nigra*), a gyepűrózsa (*Rosa canina*). Sajnos a fajok közül döntő többségben a fehér akác dominál, a többi faj ritkábban fordul elő. A fajok természetvédelmi értéke nem magas, de ezek a területek ökológiai szempontból annál fontosabbak. Részben búvó- és táplálkozóhelyet, részben vándorlási lehetőséget biztosítanak a Marcal, mint ökológiai folyosó irányába. A településen rendkívül fontosak ezek a fás, cserjés állományok, mert a közigazgatási területen nincsenek összefüggő erdő- és gyepfoltok a Marcal menti gyepektől eltekintve.

Az 1996. évi LIII. trv. kiemeli az egyedi tájértékek megőrzésének fontosságát. Az egyedi tájértékek mutatják a település múltját, hagyományait. Az ember társadalmi tevékenységével létrehozott tájalkotó elemek, melyek kultúrtörténeti, vagy esztétikai szempontból egy közösség számára

jelentőssé váltak, de nem állnak műemléki, vagy természetvédelmi oltalom alatt. A tájértéknek közösségi jelentőséggel kell bírnia, környezetével együtt értelmezendő és védendő.

Marcalgergelyi község javasolt egyedi tájértékei:

1. Idős puszpángok (*Buxus sempervirens*) és nehézszagú borókák (*Juniperus sabina 'Tamariscifolia'*) a temetőben
2. Értékes XIX. századi sírkeresztek a temetőben
3. Feszület a temetőben (1937, műkő)
4. Idős puszpáng (*Buxus sempervirens*) a polgármesteri hivatal kertjében
5. Gólyafészek a Kossuth Lajos utca 19. előtt
6. I. világháborús emléktábla a templom északkeleti homlokzatán
7. II. világháborús emléktábla a templom északkeleti homlokzatán
8. Emlékmű a templom kertjében
9. Gólyafészek a Dózsa György utca 8. előtt
10. Gólyafészek a Felszabadulás utca 2. előtt
11. Gólyafészek a Felszabadulás utca és a 118/1-es út kereszteződésében
12. Gazdasági épület a külterületi mezőgazdasági telepen
13. Idős puszpáng (*Buxus sempervirens*) a polgármesteri hivatal kertjében
14. Hárs (*Tilia sp.*) a templomkertben

3.2.5.3.1. Tájhasználati konfliktusok

A társadalmi-gazdasági folyamatokat tükröző, folyamatosan változó táj sokféle szükségletet elégít ki. A tájhasználatok gyakran hatnak egymásra, korlátozzák egymás érvényesülését, és befolyásolják az ökológiai, ökonómiai és tájképi potenciálok egyensúlyát. Marcalgergelyin a tájhasználati konfliktusok négy problémakör köré csoportosulnak:

- A belterülettől délre fekvő nagy kiterjedésű mezőgazdasági épületek és a hozzájuk kapcsolódó lakóépületek területe meglehetősen elhanyagolt képet mutat. Növényzetében a lakóépületekhez közel eső részeken és a feltáró utak mentén a tűlevelű örökzöldek, tuják, hamisciprusok, fenyők játsszák főszerepét. A mezőgazdasági épületek és egyéb kiszolgáló objektumaik állapota leromlott, környezetükben nyárból, akácból, nyírből álló korosabb facsoportok figyelhetők meg, de gyakoriak a spontán cserjések. A terület délnyugati része van a legrosszabb állapotban. Degradált felszín, inert hulladékok, lebontott épületek betonalapjai, dűledező épületek, kerítések, spontán cserjésedő akácok láthatók. Sem az északkeleti oldal fogadóképe, sem a terület körbehatárolása, erdősávokkal történő elválasztása nem megoldott, nem felel meg a tájlesztetiki szempontú követelményeknek.
- A lakóterület határa sok helyütt nincs elhatárolva megfelelő mértékben a szomszédos mezőgazdasági területektől. A lakóterületek közé ékelődő szántó is konfliktusok forrása. Nincs megfelelően elhatárolva az úttól, a szomszédos házaktól, por és egyéb szennyezőanyag kerülhet a házak közé, de vizuális szempontból is hátrányos a jelenlegi állapot. Ugyanez az elhatárolás hiányzik a temető esetében is. A kerítés helyett

nyírt sövény telepítése vizuális és funkcionális elválasztást is eredményez, olcsóbb és esztétikusabb. A vasút környezetének is meghatározó szerepe van a település fogadóképében. Jelenleg itt is vannak kihasználatlan, elhanyagolt területek. Közút menti növényesítés (fásítás) hiánya jelentkezik a bevezető szakaszon kívül a mezőgazdasági telephez vezető közút mentén. Amellett, hogy tájlesztétikai szempontból hátrányos, környezetvédelmi szempontból sem megfelelő (szél, hófúvás).

- A külterület egy részén problémát jelentenek a nagyparcellás, összefüggő szántóterületek. Ez a probléma egyrészt ökológiai konfliktust eredményez, hiszen erdősávok, fasorok híján kevés élő- és szaporodóhelyet találnak az élőlények, másrészt gazdasági hátrányokkal is jár, hiszen a gyorsabb kiszáradás következtében csökken a terméseredmény, a szél- és hókárosítás is nagyobb.
- Illegális hulladéklerakást találtunk a Pápát Devecserrel összekötő közút mentén található buszmegálló környezetében.

3.2.5.3.2. Táj- és településtörténet

Az itt élő emberek sorsát kezdetektől a Marcal mocsaras melléke befolyásolta. Minden bizonnyal a bronzkor lakossága, az avarok és a rómaiak is előnyösnek tartották a táji adottságokat a letelepedéshez.

A rómaiak és az utánuk következő népvándorlás korabeli népek még nem végezhettek jelentős tájalakító tevékenységet. A X. század elején betelepülő magyar népcsoportok egyrészt magukkal hozták saját mezőgazdasági kultúrájukat, másrészt az itt lakó késő avar telepek lakóinak módszereit használták fel a termeléshez, tenyésztéshez. A középkori magyar állam megszilárdulásakor, a XII-XIII. században indult el a népesség olyan arányú növekedése, hogy szükség volt az erdők irtással szántókká történő átalakítására, lápok, vizes területek lecsapolására, patakmedrek rendezésére. Eredete feltehetően XII. századi. A települést a középkorban jobbágyok lakták, urai kisebb birtokos nemesek.

1553 és 1567 között elnéptelenedett, de viszonylag korán, az 1600-as években újratelepült. Az 1700-as évektől egyre több nemes települt le a faluban, az 1828-as leírások szerint a házak túlnyomó többsége adómentes. A XVIII. század első felétől újra elindult a gazdálkodás, a beerdősült, degradált területeket megtisztították az elburjánzó növényzettől és az igaerő növekedése lehetővé tette szinte a korlátlan mezőgazdasági művelést. A gazdálkodást urbáriumokkal szabályozták. Ezek szerint szabad volt az erdei makkoltatás és a közös legelők használata. A XIX. század 50-es éveiben folytak a tagosítások, melyek során újra rendezték a földterületek birtokviszonyait.

A XIX. században lakossága evangélikus vallású. Iskolája helyben működött. Ekkor a zsellérek száma megnövekedett a faluban. A jobbágyfelszabadítással csak jogilag változott helyzetük, napszámosként és cselédként élt továbbra is ez a réteg.

A XX. században a mezőgazdasági gépek megjelenésével és folyamatos fejlődésével új lendületet kapott a mezőgazdálkodás. A

hajdan lóval, fogattal művelt kisparcellákat felváltották a nagy területű szántók, melyeket a gépek akadálytalanul, hosszan, minél kevesebb fordulással művelhettek, így gyökeresen átalakult a tájszerkezet.

Gazdasági jellegében a XX. század első felében történtek jelentős változások. A jelenlegi házak többsége 1945 és 1970 között épült. A települést 1977-ben kapcsolták be a telefonhálózatba, 1997-ben a gázhálózatba. A településen óvoda működik, az iskoláskorúak Nemesszalókra járnak. A község Nemesszalókkal alkot körjegyzőséget.

3.2.5.3.3. Marcalgergelyi zöldfelületi rendszere

Általános településkép, településszerkezeti sajátosságok

A településképben karakteresen jelenik meg a templom látványa. A település szerkezetét két párhuzamos utca alkotja, amelyeket merőlegesen rövid utcák (közök) kötnek össze. A beépítésre az előkertés beépítés jellemző, melynek ennek előnye, hogy az előkertek kiültetései hozzájárulhatnak a közterületi zöldfelületek megjelenéséhez. A házak nagyrészt egyszintesek, de a bevezető szakaszon, valamint a Felszabadulás utcában is beékelődnek kétszintes házak megbontva az utcaképet. Számos múlt században épült ház hordoz még barokk vonásokat, jellegzetes stíuselemeket, de az átépült házak változatos homlokzat- és tetőkialakításúak.

A zöldfelületi adottságok változóak a belterületen, de a bevezető szakasz keskenyebb sávján kívül a zöldfelületi sáv szélessége megfelelő. Legjobb a helyzet a Kossuth utca vízmű és a templom közötti szakaszának keleti oldalán, ahol ez a sáv a 6-8 métert is eléri.

Ezek az adottságok azonban nagyon rosszul kihasználtak. Sajnos nagyon hiányosak a kiültetések, de egyes részeken teljesen hiányzik a növényzet.

A Kossuth utca, illetve a Felszabadulás utca növényesített szakaszai vegyes képet mutatnak. A Kossuth utca vízműtől délre lévő szakaszának keleti oldala a legjobban kihasznált, de egységes képet ez sem mutat. Itt megfigyelhetők dekoratív nyírt sövények (*Ligustrum vulgare*), alacsonyabb termetű gyümölcsfák, tuják (*Thuja* sp.), hamisciprusok (*Chamaecyparis* sp.) kisebb évelőágyak. A Felszabadulás utcában szakaszosan szintén ezeket a növényeket találhatjuk, egy-egy idősebb dió (*Juglans regia*) mellett nagyszámú thujatelepítéssel (*Thuja orientalis*), alacsony gyümölcsfákkal, mályvacserjével (*Hibiscus syriacus*), az évelőágyakban pálmaliliommal (*Yucca filamentosa*), bőrlevéllel (*Bergenia cordifolia*), nősziromokkal (*Iris* sp.). A Dózsa György utca is meglehetősen szegényes zöldfelületi szempontból. Hasonló a helyzet az összekötő rövid utcákon, bár itt az ültetési sáv is elég keskeny. Előfordulnak akácos, cserjés sávok néhány szakaszon.

A túlevelű örökzöldeket nagy számban ültetik nemcsak a közterületi zöldfelületeken, hanem az intézményi zöldfelületeken is. Ennek a növénycsoportnak az alkalmazása egy érthetetlen divathullám következtében terjedt el, pedig nagy tömegben nyomasztóak, kevésbé dekoratívak, mint lombhullató társaik,

elhatároló, elzáró hatásuk pedig jóval nagyobb. Létjogosultságuk elsősorban a temetőben van hagyományőrző szerepük miatt. A sírok környezetébe, elhatároló sávként megfelelő alkalmazásuk.

Nagyon hiányoznak a zöldfelületből a koros, idősebb növények. Egy-két korosabb dión, a templomkert vadgesztenyéjén (*Aesculus hippocastanum*), valamint a polgármesteri hivatal előtti hárs (Tilia sp.) kívül a közterületeken alig van idős növény, pedig sokat segítené az utcák megjelenésén.

Nagyon szembetűnők és zavaróak a légvezetékek az egész településen. Nincs olyan rész, ahol ne a vezetéktömeg uralná az utcaképet.

A lakóterületi településkapu zöldfelületi ellátottsága sem megfelelő, rendezetlen az északkeleti településszegély, valamint a lakóterületek közé ékelődött szántó környezetétől történő megfelelő elhatárolása sem megoldott. Látható, hogy ez a terület még alakulóban van, nincs minden telek beépülve, foghíjas a bevezető szakasz, a díszes, karakteres fogadókép kialakítása ennek ellenére szükségszerű.

Jelentős külterületi fasor a közigazgatási területet délen érintő Pápát Celldömölkkel összekötő közút menti vegyes (akác, nyár) fasor.

Közkertek, közparkok, kiteresedő területek

Templomkert, központi zöldfelületek

A templom kertje és környezete a település más részeihez hasonlóan zöldfelületi szempontból hiányosnak mondható. A Dózsa György utca, a József Attila utca, illetve a Kossuth L. utca templomtól a szántóig terjedő szakasza alkotja a település ősi magját. Ez látható a telekszerkezetből is, de a templomtól délre lévő széles utcaszakasz, illetve a templom északi oldalán a Dózsa György utca zegzugos szerkezete is egy középkori településszerkezetet mutat. Ez a szerkezet települési érték, nagyobb figyelmet kellene fordítani a kihasználására.

A templomkert változatos képet mutat. A templom nyugati oldalán hiányzik a növényzet, s még ha ez a terület nem is a templom telkének része, megjelenésében mégis a templomhoz kapcsolódik, vele együtt értelmezendő. A keleti homlokzat előtt főként puszpángból (*Buxus sempervirens*), hársból (*Tilia* sp.) és hamisciprusból (*Chamaecyparis* sp.) álló kiültetés található. A tűlevelű örökzöldek helyett jobb választás lenne alacsony lomblevelű, vagy lombhullató cserjesáv (puszpáng, gyöngyvessző, babérmeggy), évelőágyakkal kombinálva. A hamisciprusok elszórva találhatók a kertben, nagyra növe csak elfoglalják, és nem kihangsúlyozva díszítik a teret. A templom előtti támfal természetes anyagra (terméskő) történő cseréje javasolt, de ha erre nincs lehetőség állapotának felújítása mindenképpen szükséges.

A templom környezete szegényes, néhol degradált képet mutat. A jelenlegi állapot méltatlan egy településközpont-hoz. A burkolatok kialakítása, felújítása, a közterületek intenzív növényesítése szükséges. Ez a terület a települési értékvédelem legfontosabb célterülete. A növényzettel ki kell emelni az épített elemeket, méltó keretbe foglalni az értékes épületeket. Ide tartozik a

Dózsa György utca keleti oldalának északi részén lévő degradált, spontán cserjésedő rész is, melynek azonnali rendezése szükséges. Ki kell hangsúlyozni, hogy az intenzív növényesítés többszintű növényállományt jelent.

Játsszótér

A játsszótér megléte előremutató kezdeményezés. A fatelepítés a játsszótér árnyékolása miatt nagyon fontos. A játsszótér szomszédos ingatlanoktól történő elhatárolására nagyobb figyelmet kellene fordítani a jövőben. A tér más részeiről is hiányoznak a cserjék. A tereket formáló és díszítő cserjékkel sokat lehet emelni a kert képén, és a gyerekek is jobban érzik benne magukat, hiszen rengeteg játékra csábító hely teremődik egy kertépítészeti szempontok alapján megformált kertben.

A játékok felújítása, korszerűsítése javasolt, valamint figyelmet kell fordítani a szabványokban rögzített, játékok közötti védőtávolságok betartására és a balesetveszélyt csökkentő burkolatok (pl. gumitégla, homok) játsszószerkezetek körüli elhelyezésére.

Intézménykertek / Jelentős zöldfelületi igénnyel rendelkező intézmények

Óvoda

Az óvodakert kihasználtságán sokat lehet javítani. Az adottságokhoz képest kevés a növény, rendszertelenek a kiültetések. A bejáratú út mentén ültetett tuják helyett évelőágyak kialakítása lenne célszerű. Az elhatárolás hiányzik az északi és a déli oldal ingatlanjaitól egyaránt. A kert értékes részét alkotják a hátsókert fás csoportjai, ligetei, amelyek egyrészt erdei- és feketefenyőből (*Pinus sylvestris*, *P. nigra*), másrészt főként idősebb diókból (*Juglans regia*), hársból (*Tilia* sp.) állnak. Az előkert korosabb növényállományát a kerítés mentén telepített lucfenyők (*Picea abies*) képviselik, de ezek a növények nincsenek jó egészségi állapotban.

Az előkert kihasználatlan, az egész területről hiányoznak a cserjék. Kertépítészeti terv alapján történő kertkialakítás indokolt lehetőség szerint korosabb növények alkalmazásával. A gyerekek fejlődését, szemléletük alakulását meghatározza a környezet. Az intézmény kertjét nem lehet mellékes területként felfogni, formálása, terek létrehozása nem kevésbé fontos, mint az épület esetében.

Polgármesteri hivatal

A polgármesteri hivatal épülete szépen felújított és a kertjében is történtek kezdeményezések egy dekoratív zöldfelület kialakítására, de jelenleg nagyfokú kihasználatlanság jellemző. Az előkertben sokkal intenzívebb növényfelhasználás szükséges. Egy-egy növénycsoport elszigetelt kiültetése helyett összefüggő kertépítészeti terek létrehozása szükséges, vagy alacsony nyírt cserjékből, évelőkből díszítő motívumok kialakítása. Sokféle megoldás lehetséges, de a figyelemfelkeltés, az épülethez kapcsolódó díszítő kiültetés megteremtése mindenképpen fontos cél.

A hátsókert elég sivár képet mutat. Az elhatárolás, a növényzet teljesen hiányzik. A funkciónak alárendelt terület rész is

rendezetlen, a burkolatok hiányoznak. A burkolatok kialakítása mindenképpen javasolt, mert a terület rendezettségének egyik meghatározója. Ha más lehetőség nincs szilárd burkolat helyett murvás burkolat is megoldás lehet. A hátsókert rendezése, növényesítése sürgető feladat.

A kert értékes növényzetét alkotja a luc- és ezüstfenyő (*Picea abies*, *P. pungens*), valamint a puszpáng (*Buxus sempervirens*) koros példánya.

Javasolt a területre vonatkozó részletes kertépítészeti terv készítése és a kivitelezés során lehetőség szerint korosabb növények felhasználása.

Zöldfelületi intézmények

Temető

A lakóterület déli oldalához kapcsolódó temető szomszédos területektől történő elhatárolása hiányos. Az út menti oldalon ültetett néhány tujacsoport nem tölti be ezt a szerepet, pedig az innen történő elhatárolás fontos lenne, hiszen a temető elég hosszan kapcsolódik a közúthoz. A szemközti, délnyugati oldalon rossz állapotú akácfasor határolja, de ez ritkás és szakaszokon hiányos is.

Növényzetét főként tuják (*Thuja occidentalis* 'Smaragd') és hamisciprusok (*Chamaecyparis lawsoniana*) alkotják. A feketefenyőnek (*Pinus nigra*) és a lombhullató vörösfenyőnek (*Larix decidua*) koros példánya látható, valamint. idős puszpángok (*Buxus sempervirens*), nehézszagú borókák (*Juniperus sabina* 'Tamariscifolia') és lucfenyők találhatók a kertben. A cserjék közül az orgona, a mályvacserje a legfontosabbak. A sírokon az évelők közül a bőrlevél (*Bergenia cordifolia*), a varjúháj (*Sedum* sp.), a nőszirm (*Iris* sp.), a kövirózsa (*Sempervivum tectorum*) a legjellemzőbbek.

Legsürgetőbb feladat a határoló cserjesávok, fasorok létrehozása, a környezetarchitektúra elemek (padok) felújítása. Javasolt továbbá árnyékoló facsoportok telepítése is.

Sportpálya

A zöldfelületi intézményekhez tartozó sportpálya a lakóterület nyugati oldalához kapcsolódik. Javasolt körbefásítása, növényávval történő körbehatárolása.

Mezőgazdasági terület

A településre a kis- és középbirtok volt jellemző az 1930-as években. A termelőszövetkezet megalakulásával a birtokok koncentráálódtak. A termelőszövetkezet 1959-ben alakult.

A szántóföldek a közigazgatási terület nagy részét elfoglalják. Jelentős az összefüggő, homogén szántók előfordulása; kevésbé szakítják meg őket fasorok, erdősávok. Nagyrészt homokos-vályog fizikai féleségűek.

A lakóterülettől keleti irányban tájvédelmi szempontból is fontos kisparcellás művelésű területek találhatók

Erdőterület

- A településen az erdőterületek nagysága 18,0 ha, amelyből 4,0 ha védelmi, 13,3 ha gazdasági rendeltetésű, 1,7 ha egyéb részlet (tisztás, nyiladék).
- Az erdőterületek 27 %-án az AGROPRODUKT Rt. gazdálkodik, 22 %-a rendezetlen tulajdoni viszonyú, 51 %-án magán erdőgazdálkodás folyik.
- A fafajösszetétel a következő: tölgyes 24,5 %, akác 65,5 %, keménylombos 1,8 %, nyár 2,5 %, lágylombos 5,5 %.

3.2.4. A környezeti állapot egyéb jellemzőinek leírása

3.2.4.1. Levegőtisztaság-védelem

A tiszta, egészséges levegő biztosítása alapvető emberi szükségletet elégít ki. A levegő tisztaságának védelmét a módosított 21/2001. (II.14.) Korm. rendelet (R) részletesen szabályozza.

A rendelet alapján a települési önkormányzat jegyzője környezetvédelmi hatósági hatáskörében eljár:

a) az egy háztartásban élő személy(ek) mindennapi szükségleteinek kielégítésére, otthona fenntartására szolgáló tevékenység és az ahhoz használt berendezés; a családi ház, illetve az egy vagy több lakás ellátására szolgáló, az 500 kW névleges bemenő hőteljesítményt meg nem haladó tüzelő- és egyéb, kizárólag füstgázt kibocsátó berendezés (a továbbiakban együtt: háztartási tevékenység) forrásaival,

b) az oktatási, egészségügyi és szociális intézmények azon 500 kW névleges bemenő hőteljesítményt meg nem haladó tüzelő- és egyéb, kizárólag füstgázt kibocsátó berendezései forrásaival, amelyeket nem gazdasági tevékenység keretében üzemeltetnek, valamint

c) a 140 kW névleges bemenő hőteljesítményt meg nem haladó tüzelő- és egyéb, kizárólag füstgázt kibocsátó berendezések forrásaival

kapcsolatos levegőtisztaság-védelmi ügyekben és ellenőrzi a felsoroltakat.

A jogszabályi változások következtében levegőtisztaság-védelmi szempontból a szolgáltatások esetében az első fokú környezetvédelmi hatósági jogkört a környezetvédelmi felügyelőség gyakorolja. Ez alapján az önkormányzati intézményeknek a Felügyelőségre be kell jelenteni a 140 kW bemenő hőteljesítményt meghaladó tüzelőberendezés pontforrását.

A légszennyezettség (immisszió) a levegőben a levegőterhelés hatására kialakult légszennyező anyag koncentrációja, beleértve a légszennyező anyag adott időtartam alatt felületekre történt kiülepedését;

A levegőterhelés (emisszió) valamely anyag vagy energia levegőbe juttatása;

Az elérhető legjobb technika a korszerű technikai színvonalnak megfelelő módszer, üzemeltetési eljárás, berendezés, amelyet a kibocsátások megelőzése és - amennyiben az nem valósítható meg - a kibocsátások csökkentése, valamint a környezet egészére gyakorolt hatás mérséklése érdekében alkalmaznak, és amely a kibocsátási határértékek megállapításának alapjául szolgál.

3.2.4.1.1. *Klimatikus viszonyok*

Az érintett kistáj mérsékeltén hűvös, mérsékeltén száraz éghajlatú, de a terület déli része már a mérsékeltén nedves típushoz tartozik.

A napsütés évi összege 1950-2000 óra között változik. Nyáron 790 óra, télen 195 óra körüli a várható napsütés.

Az évi középhőmérséklet 9,5-10 °C, a vegetációs időszaké pedig 16,0-16,4 °C. az év folyamán mintegy 181 napon át várható, hogy a napi átlaghőmérséklet meghaladja a 10 °C-t. A fagymentes napok száma évente 185-190. Az utolsó fagyos nap április 12-14, míg az első október 21-22-én várható. Az abszolút maximumok átlaga 33,0, °C míg a minimumoké -16,0 °C.

A terület déli része csapadékosabb, mint az északi. Északon évi 640 mm csapadék várható, míg délen 700 mm. A vegetációs időszakban ugyancsak a déli területek élveznek több csapadékot (430 mm). A tél folyamán 36-38 napig borítja a talajt hó, az átlagos maximális hóvastagság 28 cm.

Az ariditási index a csapadéknak megfelelően az északi részen nagyobb (1,10), mint a déli vidékeken (1,00).

Leggyakrabban északról és délről fúj a szél, az átlagos szélsébség 2,5-3,0 m/s.

3.2.4.1.2. *A légszennyezettség határértékei*

A környezeti levegőben található kiemelt jelentőségű légszennyező anyagokra vonatkozó egészségügyi határértékeket a 14/2001. (V.9.) KöM-EüM-FVM együttes rendelet (Vhr) 1.1. számú melléklet A./ pontja szabályozza.

A légszennyezettség ökológiai határértékeit és a légszennyezettség szempontjából ökológiailag sérülékeny területek típusait a rendelet 2. sz. melléklete tartalmazza. A község közigazgatási területe nem minősül ökológiailag sérülékeny területnek.

Marcalgergelyi települést területét a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet nem sorolja egyetlen légszenyezettségi agglomerációhoz, vagy zónához sem.

Kibocsátási határértékek

A helyhez kötött légszennyező pontforrásokra vonatkozó általános technológiai kibocsátási határértékeket a légszennyező anyag tömegáramának figyelembevételével a 14/2001. (V.9.) KöM-EüM-FVM együttes rendelet 5. sz. melléklete az egyes technológiai kibocsátási határértékeket és egyéb előírásokat a 6. sz. melléklete tartalmazza.

A 23/2001. (XI. 13.) KöM rendelet rendelkezik a 140 kWth és az ennél nagyobb, de 50 MWth-nál kisebb névleges bemenő hőteljesítményű tüzelőberendezések légszennyező anyagainak technológiai kibocsátási határértékeiről.

3.2.4.1.3. *Jellemző emissziók*

A község levegőjének minőségét az alábbi emissziók határozzák meg:

- mezőgazdasági és szolgáltató létesítmények fűtése
- közlekedés
- egyedi fűtések

Egyedi fűtések

A fűtésből származó emissziókat a légszennyező anyagok közül a kén-dioxid, szén-monoxid, nitrogén-oxidok, a szilárd és a korom emisszió jellemzi.

A hagyományos tüzelőberendezéssel végzett háztartási tüzelés jelentékeny légszennyező hatásának fő oka a nem tökéletes égés, mivel az egységnyi tüzelőanyag mennyisége a tökéletlen égés következtében lényegesen több szén-monoxid- és koromkibocsátást okoz, mint ha azt jól szabályozható, korszerű nagyüzemi kazánokkal végeznék.

A tüzelési technológiáknál a **szén** használata során keletkezik a legtöbb fajta és legnagyobb mennyiségű szennyezőanyag. Kedvezőbb hatás érhető el az **olajtüzelés** alkalmazásával, mivel az olaj kéntartalma, így kén-dioxid kibocsátása kisebb. A koromkibocsátás mellett a magasabb égési hőmérséklet következtében azonban megjelenik a nitrogénoxid kibocsátás.

A **fatüzelés** viszonylag alacsony hőmérsékletű égéssel történik, így nitrogénoxid kibocsátást nem eredményez. Mivel a fa ként nem tartalmaz, elmarad a kén-dioxid kibocsátás is. Ezzel szemben jelentős a szilárd nem toxikus légszennyezőanyag (pernye) kibocsátás.

A jó szabályozási lehetőség következtében a **gáztüzelés** viszonylag kis mértékű szén-monoxid kibocsátást eredményez. Mivel a gáz kéntartalma jelentéktelen, gyakorlatilag kén-dioxid nem keletkezik. A magas égési hőmérséklet miatt nitrogén-oxid kibocsátással kell számolni, de szilárd szennyeződés gyakorlatilag nem keletkezik.

Megállapítható, hogy a fatüzelés mellett a gáztüzelés okozza a legkisebb környezetszennyezést.

Marcalgergyi a vezetékes földgázellátás, a belterületen 100%-osan kiépült. Jelenleg a bekötések száma 90 db, mely 50 %-os bekötési aránynak felel meg. A fennmaradó lakások fűtését vegyes tüzeléssel (szén és fa) oldják meg.

A település légszennyezettségi állapotáról mérési adatok nem állnak rendelkezésre. A környezeti adottságok alapján joggal feltételezhető, hogy a légszennyezettség a község közigazgatási területén a 14/2001. (V.9.) KÖM-EüM-FVM együttes rendelet szerinti egészségügyi és ökológiai határértékeket nem haladja meg.

A hagyományos szén-, fa- esetleg olajtüzelésű fűtésből származó légszennyező anyagok- szén-monoxid és kén-dioxid, korom, pernye - mennyisége a jó levegő-minőséget lényegesen befolyásolhatja, ezért a fűtési időszakban a levegő minősége rosszabb, mint azon kívül.

A település levegőminőségének, ezáltal környezeti állapotának további javulása érhető el a gázhálózatra való további csatlakozásokkal, és ez által a fűtési rendszer korszerűsítésével.

Mezőgazdasági és szolgáltató létesítmények

A településen bejelentésköteles légszennyező pontforrás nem üzemel.

A község területén jelenleg nincs jelentős ipari és mezőgazdasági levegőszennyezés. Ennek a kedvező állapotnak a fenntartása érdekében a jövőben olyan új tevékenységeket célszerű támogatni, melyek a lakóköznyezetet minimális mértékben terheli.

A 21/2001. (II. 14.) Korm. rendelet 6. § (1) szerint, a rendelet 2. számú mellékletében felsorolt tevékenységek esetében, a mellékletben meghatározott kiterjedésű védelmi övezetet kell kialakítani a rendelet hatálybalépését követően létesített új légszennyező források körül.

A településen a vasúti pályatesttől délre, a volt major terület (046/2 és 046/17 hrsz.), mint mezőgazdasági üzemi területet, jelentős mértékben zavaró hatású ipari területbe, azon belül mezőgazdasági üzem, építési övezetbe sorolták. A területen állattartás folyik, elsősorban szarvasmarha tenyésztéssel foglalkoznak.

Az Agroprodukt Zrt. (8500 Pápa, Szent I. u. 12.) által üzemeltetett telepen 12 db (tehén, borjúnevelő és ellető istálló), 1db fejőház (tejházzal egybeépítve) 1 db szociális épület, 1 db silótér, valamint 1 db csurgaléklégűjtő földmedence található.

Az állatlétszám: 1140 db tehén, 450 db növendék üsző, 273 db borjú, összesen: 1863 db. A tartási technológia: kötetlen, mélyalmos.

Az Agroprodukt Zrt. a telep bővítését tervezi, és erre vonatkozóan előzetes vizsgálati eljárás már le is zárult. A bővítésnek előreláthatóan nem lesz akadálya. A tervezett állatlétszám tartási mód szerint: hígtrágyás technológiában 1624 db, mélyalmos tartásban 620 db, Steimann ketrecekben 280 db itatási borjú, összesen: 2524 db.

A felügyelőség az előzetes vizsgálati eljárást lezáró határozatában a következőket állapította meg:

„A vizsgált telephely meglevő állattartó (tehenészet) telepként működik. A legközelebbi lakóingatlanok ~ 700 m-re találhatóak. Bejelentés-köteles légszennyező forrás a telephelyen nincs és nem is lesz. Mivel meglevő tevékenységről van szó, a levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról szóló 21/2001. (II.14.) Korm. rendelet 6. § (1) bekezdésében foglaltak figyelembevételével a környezethasználónak nem kell védelmi övezetet kialakítani. Ugyanakkor az állattartással járó esetleges bűzhatást, mint környezeti kockázatot tekintve szükséges olyan intézkedések megtétele, amelyek hatására a bűzhatásból a lehető legkisebb mértékű környezetterhelés származik. A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 6. § (1) és a (2) bekezdésében foglaltak szerint az elővigyázatosság elvének figyelembevételével a környezethasználatot úgy kell megszervezni, hogy a bűzhatás a lehető legkisebb mértékű legyen. A bűzhatás minimalizálása érdekében az elérhető legjobb technikának megfelelően, megfelelő műszaki megoldásokat alkalmazva, a legkisebb mértékű

környezetterhelésre törekedve kell megszervezni a környezethasználatot.

A fenti szempontok szerinti megvalósítás nem okoz jelentős levegőterhelést. Összességében a tervezett tevékenység levegőtisztaság-védelmi szempontból nem jár jelentős környezetterhelő hatással.”

A házaknál legfeljebb kisebb számban tartanak állatokat. Jelentős bűzzel járó tevékenységet nem folytatnak a község területén.

A belterületen történő állattartást - a lehetséges bűzhatás figyelembevételével - helyi rendeletben kell szabályozni.

A település egyik lehetséges fejlődési iránya a falusi turizmus elterjedése. A környék egyik fő vonzereje a tiszta, egészséges levegő, mely szintén a kedvező légszennyezettségi állapot fenntartásában teszi érdekelté a községet.

Közlekedés

A közlekedési emissziókat a szén-monoxid, nitrogén-oxidok, korom és kén-dioxid szennyezőanyagok jellemzik. Elsősorban a jelentősebb főutak forgalmából eredő emisszióval kell számolni. A települése belterületén, annak jellegéből adódóan nincs átmenő forgalom, ezért a közlekedésből származó légszennyezés jelenleg nem számottevő.

A 8404. sz. Pápa-Sárvár összekötő út mintegy 3000 méterre délre halad el a település belterületének D-i részétől. A 8404. sz. főutat Nemesszalókon keresztezi, a 8411 számú Somlóvásárhely-Nemesszalók-szergényi összekötő út, amelyről leágazik a település megközelítését biztosító 84117 sz. bekötőút.

A 84117. és a 8411. sz. út forgalma csekély, levegőtisztaságvédelmi szempontból problémát nem jelent. Az út forgalmi adatai a zajvédelmi fejezetben találhatók.

3.2.5. Hulladékkezelés

A hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény szerint hulladéknak minősül bármely, a törvény 1. számú melléklete szerinti kategóriák valamelyikébe tartozó tárgy vagy anyag, amelytől birtokosa megválnak, megválni szándékozik, vagy megválni köteles. Minden tevékenységet úgy kell megtervezni és végezni, hogy az a környezetet a lehető legkisebb mértékben érintse, illetve a környezet terhelése és igénybevétele csökkenjen, ne okozzon környezetveszélyeztetést, illetve környezetszennyezést, biztosítsa a hulladékképződés megelőzését, a keletkező hulladék mennyiségének és veszélyességének csökkentését, a hulladék hasznosítását, környezetkímélő ártalmatlanítását.

A törvény külön szabályokat tartalmaz a települési szilárd és folyékony hulladékokra és a veszélyes hulladékokra vonatkozóan:

Települési szilárd hulladék

Amint már a korábbi fejezetekben említettük a hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. tv. szerint a települési önkormányzatok feladata az ingatlantulajdonosoknál

keletkező települési hulladékok, kezelésére hulladékkezelési közszolgáltatás szervezése és fenntartása.

A településen keletkezett hulladék összetétele rendkívül inhomogén, nagy szervesanyag tartalmú háztartási hulladék mellett tartalmaz még vegyes kerti és veszélyes hulladékot (növényvédőszeres göngyöleg, lejárt szavatosságú gyógyszer, használt elem stb.) is, ezért elhelyezését rendkívüli gondossággal kell megoldani.

A településen a háztartásokban és a község vállalkozóinál keletkezett kommunális hulladék gyűjtése és elszállítása szervezett formában történik. A hulladék begyűjtését az önkormányzattal szerződésben álló az Avar Ajka Városgazdálkodási Kft. végzi heti egy alkalommal. A gyűjtés 120 literes kukákban történik. A települési hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeit a 213/2001. (IX. 14.) Korm. rendelet szabályozza. A rendelet kiterjed a települési szilárd és a települési folyékony hulladékokra egyaránt. A települési folyékony hulladékok kezelésével már korábban foglalkoztunk. Az összegyűjtött szilárd kommunális hulladék az Avar Ajka Városgazdálkodási Kft. ajkai kommunális szilárd hulladéklerakó telepén történik. A jelenlegi hulladék-elhelyezés környezetvédelmi szempontból megoldottnak tekinthető. A település a csatlakozott az Észak-balatoni Regionális Hulladékkezelő Rendszerhez.

A hulladéklerakás, valamint a hulladéklerakók lezárásának és utógondozásának szabályairól és egyes feltételeiről a 20/2006. (IV. 5.) KVM rendelet rendelkezik. A település területén felhagyott hulladéklerakó nem található.

A településen tervezett fejlesztések a kommunális szilárd hulladék mennyiségének jelentős növekedésével nem fognak jární.

A hulladékgazdálkodási törvény konkrét szelektív gyűjtési követelményeket is megfogalmazott, mely szerint a települési szilárd hulladék "biológiailag lebomló szervesanyag-tartalmának" csökkentését írja elő.

Termelési hulladék

Termelési hulladék a gazdálkodó szervezetek termelő és szolgáltató tevékenységéből származik. A településen az Agroprodukt Zrt. Új-majorban folytat olyan tevékenységet (szarvasmarha tenyésztést), amelyből jelentős mennyiségű termelési hulladék keletkezik. A telepen a következő hulladékok keletkeztek 2007 évben:

Hulladékkód - megnevezés	Mennyiség (kg)
180202* - Egyéb hulladékok, amelyek gyűjtése és ártalmatlanítása speciális követelményekhez kötött a fertőzések elkerülése érdekében	60 658
200301 - Egyéb települési hulladék, ideértve a kevert települési hulladékot is	18 600
130205* - Ásványolaj alapú, klórvegyületet nem tartalmazó motor-, hajtómű- és kenőolajok	484
150202* - Veszélyes anyagokkal szennyezett abszorbensek, szűrőanyagok (ideértve a közelebbről	200

nem meghatározott olajsűrőket), törlőkendők, védőruházat	
160107 *- Olajsűrők	90
150110* - Veszélyes anyagokat maradékként tartalmazó vagy azokkal szennyezett csomagolási hulladékok	15

*--- veszélyes hulladékok

A termelési hulladékok közé sorolható az állati ürülék, vizelet és trágya és az elkülönítve gyűjtött és nem a képződés helyén kezelt folyékony hulladék (hígtrágya), amely a Hulladékok jegyzékéről szóló 16/2001. (VII. 18.) KöM rendeletben is besorolást nyert.

A már az előző fejezetben említett korszerűsített telepen keletkező hulladékok:

- *Emésztőgödörből származó iszap* (EWC 20 03 04): Éves mennyisége 6500 m³. A keletkező kommunális szennyvizet zárt aknában gyűjtik: Kerékmosó szennyvízgyűjtője: 2 m³, tejházi szennyvízgyűjtő: 100 m³, mosoda szennyvízgyűjtője: 10 m³. Elszállításukról engedéllyel rendelkező kezelő gondoskodik. Az ürítést szippantással végzi szükség szerint.
- *Települési szilárd hulladék* (EWC 20 03 01): A keletkező éves mennyiség: 18 t. A hulladékot konténerben gyűjtik, elszállítását kommunális közszolgáltató végzi.
- *Nem fertőző betegségben elhullott állatok tetemei* (EWC 02 01 02): A keletkező állati tetem mennyisége 60t/év. Az ATEV Zrt. - szerződés alapján - az értesítése után 24 órán belül elszállítja a telep Ny-i szélén lévő betonozott, zárt hullagyűjtő helyről.
- *Veszélyes anyagokkal szennyezett törlőkendők, védőruházat* (EWC 15 02 02*): Éves mennyisége: 0,2 t, kezelését kommunális közszolgáltató végzi.
- *Veszélyes anyagokat maradékként tartalmazó csomagolási hulladékok* (EWC 15 01 10*): Éves mennyisége: 0,1 t. Ártalmatlanítása a Győri Hulladékégetőben történik. A tevékenység a keletkező hulladékok, veszélyes hulladékok megfelelő gyűjtési rendszerének kialakításával, illetve a hulladékok további kezelésének, hasznosításának megoldásával jelentős környezetterhelést nem okoz.

A mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II.7.) Korm. rendelet mellékletei szerint a település teljes közigazgatási területe nitrát érzékeny területen található.

Veszélyes hulladék

A hulladékok között megkülönböztetett figyelemmel kell kísérni a veszélyes hulladékok körét. Neve is jelzi, hogy környezetbe kerülve fokozott szennyezés okozója lehet.

2002. január 1-től a veszélyes hulladékokkal kapcsolatos tevékenységeket a 98/2001. (VI. 15.) Kormányrendelet szabályozza, ezért a helyi építési szabályzatban már e jogszabályban foglaltakat vettük figyelembe. Az a gazdálkodó szervezet köteles

gondoskodni a veszélyes hulladék környezetszennyezést nem okozó kezeléséről és ártalmatlanításáról, ahol az keletkezik.

A községben csak az Agroprodukt Zrt. kötelessé a környezetvédelmi hatóság felé veszélyes hulladék keletkezés miatt bejelentést tenni. A keletkező veszélyes hulladékokat az előző pont alatti táblázat tartalmazza.

A település területén a környezet állapotának védelmében jelentős mennyiségű termelési- és veszélyes hulladékkal járó tevékenységeket nem célszerű engedélyezni. Természetesen csekély mennyiségű és jól kezelhető veszélyes hulladék keletkezését okozó tevékenység folytatását nem szabad kizárni, de a hulladékok kezelését szigorúan felügyelni kell.

Egyéb hulladék

A hulladékok egyik speciális fajtája az állattenyésztés során keletkező állati tetem.

A hulladékok jegyzékéről szóló 16/2001. (VII. 18.) KöM rendelet – továbbiakban: Rendelet – 2005. I. 1-től módosította a 22/2004. (XII.11.) KvVM rendelet, melynek hatályba lépésével egyidejűleg hatályát veszítette a Rendelet 1. sz. mellékletének B) Kiegészítő listája, így az „elhullott állati tetem” beazonosítására a 020102 EWC kód (hulladékká vált állati szövetek) szolgál, mely a Rendelet értelmében nem veszélyes hulladéknak minősül.

A tetemek elhelyezése a 71/2003 FVM rendelet alapján 2005 dec. 31-e után már nem történhet dögtéren vagy dögműben.

A településen az Agroprodukt Zrt. szarvasmarha telepén keletkezik nagyobb mennyiségben ilyen jellegű hulladék.

A településen keletkező állati tetemek elszállítását az ATEV Rt. győri telepe végzi.

A település állattartás szempontjából kedvező adottságait, ki kell használni, ami az állatállomány ésszerű növekedését jelentheti. A falusi turizmusnak ugyancsak része lehet a háztáji állattartás növekedése.

3.2.6. Zaj elleni védelem

A tervezés során alapvető feladat a lakosság megfelelő környezeti komfortérzetének biztosítása érdekében a zajhelyzet vizsgálata. Az akusztikai vizsgálat során a beépített környezet zajhelyzetét értékeltük, valamint a tervezési terület beépítési lehetőségének környezetvédelmi megalapozását végeztük el. Ennek során értékelésre került a zajt kibocsátó létesítmények hatása a határoló települési környezetre.

Annak érdekében, hogy a tervezési területen építendő létesítmények a környezetükben élő lakosságot a legkisebb mértékben zavarják, illetve a jogszabályban meghatározott és a község képviselőtestülete által elfogadott előírásokat kielégítsék, a terv készítése során vizsgálni kell a tervezési területen kialakítandó zajforrások környezetre gyakorolt hatását, valamint a környezet domináns zajforrásainak kölcsönhatását.

A helyi zaj- és rezgésvédelmi szabályokat a népjóléti miniszter által a környezetvédelmi és területfejlesztési miniszterrel egyetértésben meghatározott keretek között az önkormányzat állapítja meg.

A környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet szabályozza a hatósági jogkörök gyakorlóját, ami a jogszabály 4.§ 1. bek szerinti esetekben a települési önkormányzat jegyzője.

3.2.6.1. A közlekedés hatása

A lehetséges közlekedési zajforrások a következők lehetnek:

- közút
- vasút
- repülő
- közlekedési létesítmények

Marcalgergelyi településen csak a közúti és a vasúti közlekedésből eredő zajterheléssel kell számolni, mivel repülőtér és más létesítmények a településen nincsenek. A település külterületén, a belterület déli határán halad keresztül a Pápa-Celldömölk vasútvonal. A legközelebbi lakóházak kb. 50 m-re vannak a vasútvonaltól. Szerencsére a többi lakóház távolabb van, így a vasúti közlekedés okozta zajterhelés hatása a település belterületén nem okoz gondot.

Az új lakóterület kijelölések nem a vasút közelében lesznek, így ebből eredően

A közút zajterhelésének nagyságát az alábbi tényezők befolyásolják:

- A forgalom nagysága, összetétele, sebessége, valamint a forgalomáramlás változásai (konvoj, gyorsítás, fékezés).
- Az észlelési pont és a zajforrás távolsága, magassági viszonyok, valamint a közbeni terepviszonyok beépítés.
- Az út meredeksége, szabályozási szélessége, a burkolat típusa.
- A talaj, a felszín akusztikai tulajdonságai.
- A járműpark műszaki állapota.
- Légköri viszonyok (hőmérséklet, szél stb.)

A település a 84117 számú bekötőúton közelíthető meg, amely belterületen halad végig (József A. u., Kossuth u.). Ezen kívül a 8411 sz. Dabrony - Szergény összekötő út érinti a belterület déli részét rövid szakaszon. Közlekedési és közműterületek a fejlesztésre tervezett Vinár - Mezőlak, Vinár - Marcalgergelyi - Külsővat tervezett közút, továbbá a 8411 sz. út tervezett Vinárra bevezető szakasza, valamint a belterületi úthálózat területe.

A településen áthaladó 84117. sz. bekötőúton (József A. utca, Kossuth l. u.) csekély forgalom bonyolódik le.

A 84117. sz. út forgalmi adatait az alábbi táblázat tartalmazza. A közúti forgalom mértékét 2007 évi forgalomszámlálási adatok alapján határoztuk meg, amely a Magyar Közútkezelő Kht. Honlapján található meg. Az adatok alapján közelítő számítással meghatároztuk a közúti közlekedés által okozott környezeti zajterhelést az ÚT 2-1.302. számú utügyi műszaki előírás alapján.

A közúti közlekedés által okozott zaj a 7,5 m-es referencia távolságon:

Járműkategória		
I.	II.	III.
(jármű/nap)		
171	47	27

$\dot{A}NF_1=171$

$\dot{A}NF_2=47$

$\dot{A}NF_3=27$

Egyes járműkategóriákhoz tartozó **nappali** óraforgalom:

$Q_{1n}=0,91 \cdot \dot{A}NF_1/16 =10$

$Q_{2n}=0,91 \cdot \dot{A}NF_2/16 =3$

$Q_{3n}=0,90 \cdot \dot{A}NF_3/16 =2$

Egyes járműkategóriákhoz tartozó **éjszakai** óraforgalom:

$Q_{1e}=0,09 \cdot \dot{A}NF_1/8 =2$

$Q_{2e}=0,09 \cdot \dot{A}NF_2/8 =0,5$

$Q_{3e}=0,1 \cdot \dot{A}NF_3/8 =0,3$

Az egyenértékű A-hangnyomásszint értéke:

(Egyenletesen áramló forgalom esetén)

L_{Aeq1} nappal **50,5 dB**

éjjel **43,4 dB**

L_{Aeq2} nappal **49,0 dB**

éjjel **42,0dB**

L_{Aeq3} nappal **49,7 dB**

Éjjel **43,2 dB**

L_{Aeq} (d=7,5

m)

nappal **54,6**

dB

éjjel **47,7 dB**

$v_1, v_2, v_3= 50 \text{ km/h}$

A környezeti zaj határértékeit a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet tartalmazza. A rendelet 3. sz. melléklete rögzíti a közlekedéstől származó zaj új tervezésű és megváltozott területfelhasználási területeken megengedett egyenértékű A-hangnyomásszintjeit.

A közlekedéstől származó zaj terhelési határértékei zajtól védendő területeken (gyűjtőút, összekötőút és bekötőút):

Területi funkció	Megengedett egyenértékű A-hangnyomásszint L _{Aeq} , dB	
	nappal 6-22 ^h	éjjel 22-6 ^h
Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias telepszerű beépítéssel)	60	50

A 8411. sz. út forgalmi adatait az alábbi táblázat tartalmazza. A közúti forgalom mértékét 2002 évi forgalomszámlálási adatok

alapján határoztuk meg, amelyet a Veszprém Megyei Állami Közútkezelő Kht. bocsátott rendelkezésünkre. Az adatok alapján közelítő számítással meghatároztuk a közúti közlekedés által okozott környezeti zajterhelést az ÚT 2-1.302. számú útügyi műszaki előírás alapján.

A közúti közlekedés által okozott zaj a 7,5 m-es referencia távolságon:

Járműkategória		
I.	II.	III.
(jármű/nap)		
192	23	61

ÁNF₁=192

ÁNF₂=23

ÁNF₃=61

L_{Aeq} (d=7,5
m)
dB
nappal **55,8**
éjjel **49,0 dB**

v₁, v₂, v₃= 50 km/h

A zajkibocsátás és a zajterhelési határérték összehasonlítása alapján megállapíthatjuk, hogy az érintett utak középvezetől 7,5 m távolságra a közlekedés okozta zajterhelés nem haladja meg sem éjszaka, sem nappal a lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias telepszerű beépítéssel) funkciójú területekre vonatkozó határértékeket.

A lakóterületfejlesztéseket a tervben a 84117 sz. út nyomvonala mellett terveznek, tehát ilyen jellegű problémák a terv következtében nem várhatók.

3.2.6.2. Szórakoztató létesítmények

Marcalgergelyi községben nincs zenés szórakozóhely. A sport, vendéglátás és szórakoztatóipari létesítmények tekintetében az elsőfokú hatósági jogkört a települési önkormányzat jegyzője gyakorolja. Szabadidős zajforrásra vonatkozóan, az üzemi zajforrásokhoz hasonlóan a tevékenység megkezdése előtt a környezeti zaj- és rezgésforrás üzemeltetője - a (3) bekezdésben foglalt kivétellel - köteles a környezetvédelmi hatóságtól környezeti zajkibocsátási határérték megállapítását kérni, és a határérték betartásának feltételeit megteremteni.

A létesítmények működését célszerű úgy szabályozni, hogy a létesítéshez, üzemeltetéshez kapcsolódó tevékenység (parkolás stb.) zavaró hatása is kiküszöbölhető legyen.

3.2.6.3. Üzemi zajforrások hatása

Marcalgergelyi községben sem a belterületen, sem a külterületen jelentős zajkibocsátást okozó telephely nem található. A községben működő vállalkozások által okozott zaj a

közvetlen környezetükben lehet zavaró hatású, de ilyen jellegű lakossági panasz még nem merült fel. A telephelyeken a tevékenység úgy végezhető, illetve a fejlesztést úgy kell tervezni, hogy a környezetbe jutó zaj a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendeletben előírt zajterhelési határértéket ne haladja meg. A zajterhelési határértékek teljesüléséről az üzemeltetőknek minden üzemelési körülmény esetén gondoskodnia kell.

A tervben jelentős mértékben zavaró hatású ipari terület került kijelölésre a vasúttól délre található szarvasmarha telepen.

A telep Marcalgergelyi településtől déli irányban, a település külterületén helyezkedik el. A telep környezetében északi irányban mezőgazdasági területek találhatóak, amely területbe beékelődve falusias külterületi, volt gazdasági lakóterület található, földszintes családi házakkal. A teleptől keleti, déli és nyugati irányokban erdő-, ill. mezőgazdasági területek helyezkednek el. Északi irányban a 046/9; 046/10; 046/11; 046/12; 046/13; 046/14 hrsz-ú védendő lakóépületek közvetlenül a telekhatárt határoló közút mellett, az út túloldalán helyezkednek el.

A telep jelenlegi és tervezett zajkibocsátását az előzetes vizsgálat során vizsgálták, és megállapították, hogy az üzemeltetésből határértéket meghaladó környezeti zajterhelés nem várható.

Az üzemeltetőnek a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet 10. §. (1) bekezdésben foglalt zajkibocsátási határérték megállapítása iránti kérelmet be kell nyújtania a Felügyelőségre, a telephely Korm. rendelet 6. § szerint lehatárolt teljes zajvédelmi hatásterületére vonatkozóan.

A községben működő egyéb vállalkozások által okozott zaj a közvetlen környezetükben lehet zavaró hatású, de ilyen jellegű lakossági panasz még nem merült fel. A telephelyeken a tevékenység úgy végezhető, illetve a fejlesztést úgy kell tervezni, hogy a környezetbe jutó zaj a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet 1. sz. mellékletében előírt zajterhelési határértéket ne haladja meg. A zajterhelési határértékek teljesüléséről az üzemeltetőknek minden üzemelési körülmény esetén gondoskodnia kell.

A határértékek az alábbiak:

Területi funkció	Határérték (LTH) az LAM megítélési szintre* (dB)	
	nappal 6-22h	éjjel 22-6h
Üdülőtérület, különleges területek közül az egészségügyi területek	45	35

Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területe, a temetők, a zöldterület	50	40
Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	55	45
Gazdasági terület	60	50

A 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet 34. § (2) szerint a rendelet hatálybalépésekor működő,

a) üzemi vagy szabadidős zajforrások esetében, amelyeknek az 5. § (3) bekezdés szerinti hatásterületén olyan zajtól védendő épület vagy terület van, amelyre a környezetvédelmi hatóság korábban nem állapított meg határértéket,

b) zajkibocsátási határértékkel rendelkező üzemi és szabadidős zajforrások esetében, ahol a határértéket megállapító határozatban megadott védendő objektumok üdülőterületen, különleges területen helyezkednek el,

a 10. § (1) bekezdésben foglalt zajkibocsátási határérték megállapítása iránti kérelmet a rendelet hatálybalépésétől számított 1 éven belül kell benyújtani a környezetvédelmi hatósághoz.

Ez a rendelkezés az üzemeltetőkre ró kötelezettségeket, és a korábban ismertetettek szerint az kijelölt gazdasági területeken működő tevékenységekre ez valószínűleg vonatkozik.

A 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet szabályozza az épületek különböző zajtól védendő helyiségében megengedhető zajterhelési határértékeket is a. A rendelet szerint az

a) az épület rendeltetésszerű használatát biztosító különböző technikai berendezésektől (pl. felvonóktól, kazánoktól, szivattyúktól, szellőző- és klímaberendezésektől vízellátási, csatornázási, fűtési, világítási berendezésektől) és

b) az épületen belül vagy azzal szomszédos épületben folytatott termelő vagy szolgáltató tevékenységtől, illetve az ehhez alkalmazott géptől, berendezéstől, egyéb zajforrástól együttesen származó zaj terhelési határértékeit az alábbiak szerint alakulnak:

Sor - szá m	Zajtól védendő helyiség	Határérték (LTH) az LAM megítélési szintre (dB)	
		nappal 6-22 óra	éjjel 22-6 óra
1.	Kórtermek és betegszobák	35	30
2.	Tantermek, előadótermek oktatási intézményekben, foglalkoztató termék, hálólhelyiségek bölcsődékben és óvodákban	40	
3.	Lakószobák lakóépületekben	40	30

4.	Lakószobák szállodákban és szálló jellegű épületekben	45	35
5.	Étkezőkonyha, étkezőhelyiség lakóépületekben	45	
6.	Szállodák, szálló jellegű épületek, közösségi lakóépületek közös helyiségei	50	
7.	Éttermek, eszpresszók	55	
8.	Nagy- és kiskereskedelmi épületek eladóterei, vendéglátó helyiségei, a váróterem	60	

3.2.7. Közművek

3.2.7.1. Vízellátás

Marcalgergelyi község területén a közcélú ivóvízhálózat kiépült. A település vízellátó rendszerének vízbázisát a Szerényben, illetve a 82/1 hrsz-ú vízmű területen lévő fúrt kutak biztosítják. A vízellátás rendszere a nyolcvanas évek elején Vinárral közösen került kiépítésre. A községben található kút 120 méter mélységű. A hálózat anyaga KMPVC cső.

Marcalgergelyi az NÁ 150 csőméretű ivóvíz nyomóvezetéken keresztül kapja az ivóvizet. A vezetékről ágaznak le a lakóutcákat felfűző NÁ 100-as csőmérettel kiépített vezetékek, melyről ki lettek alakítva a házi bekötések. Az üzemeltetést a Pápai Víz- és Csatornamű Rt. végzi.

Az ivóvíz biztosítása Marcalgergelyin hosszútávon megoldottnak tekinthető.

A települési ivóvízhálózat kiépítettsége gyakorlatilag 100 %-os, a rákötések aránya szintén 100 %-os.

Az újonnan kijelölt lakóterület vízellátása a jelenlegi hálózat bővítésével biztosítható.

Oltóvíz biztosítás

A település belterületén meglévő tűzvízcsap hálózat biztosítja a tűzoltáshoz szükséges oltóvizet. A településen található tűzcsapok átmérője NÁ 100-as. A tűzcsapok egymáshoz viszonyítva maximum 200m-re vannak. A szükséges vízmennyiség a település vízvezetékéről biztosítható, melyet a Pápai Víz és Csatornamű Rt üzemeltet.

3.2.7.2. Szennyvízelhelyezés

A hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. tv szerint a települési önkormányzatok feladata az ingatlantulajdonosoknál keletkező települési hulladékok, ezen belül a települési folyékony hulladék kezelésére hulladékkezelési közszolgáltatás szervezése és fenntartása.

A közszolgáltatás kiterjed a települési folyékony hulladék ideiglenes tárolására szolgáló létesítmény kiürítésére és a települési folyékony hulladék elhelyezés céljából történő elszállítására is.

A 213/2001. (XI. 14.) Korm. rendelet szerint települési folyékony hulladéknak minősül az a szennyvízelvezető hálózaton, illetve szennyvíztisztító telepen keresztül el nem vezetett szennyvíz, amely

- emberi tartózkodásra alkalmas épületek szennyvíztároló létesítményeinek és egyéb helyi közműpótló berendezéseinek ürítéséből,

- a nem közüzemi csatorna- és árokrendszerekből, valamint

- a gazdasági de nem termelési, technológiai eredetű tevékenységből

származik.

A község szennyvízhálózattal nem rendelkezik. A működő közműpótló gyűjtőmedencék egy része vízzáróan kialakított, míg a régebben épült medencék vízzárósága bizonytalan, vagy nem megoldott, ezért gyakorlatilag szikkasztóként működik. Az így talajba kerülő szennyvíz közvetlenül terheli a talajvizet. Az elszikkasztott szennyvíz mennyiségére adatok nem állnak rendelkezésre. A szigetelt tárolókban gyűjtött folyékony kommunális hulladék elszállítására vonatkozóan az önkormányzatnak nincs szerződése vállalkozóval. A gyűjtőmedencék ürítését és a szippantott szennyvíz elszállítását a községben jelenleg különböző vállalkozók végzik, akik a lakosság igénye szerint a szennyvizet a legközelebbi szennyvíztisztító telepre -Pápára- szállítják. Erről pontos információ nincs.

A hulladékgazdálkodási törvény 21. § szerint a települési önkormányzat kötelezően ellátandó közszolgáltatásként az ingatlantulajdonosoknál keletkező települési hulladék kezelésére hulladékkezelési közszolgáltatást (a továbbiakban: közszolgáltatás) szervez, és tart fenn, amely kiterjed a települési folyékony hulladék ideiglenes tárolására szolgáló létesítmény kiürítésére és a települési folyékony hulladék elhelyezés céljából történő elszállítására is.

A közszolgáltatás keretében a közszolgáltatónak az ingatlantulajdonostól, a gyűjtés helyéről a települési folyékony hulladékot az ingatlantulajdonos előzetes bejelentése alapján, az ideiglenes tárolásra szolgáló létesítmény kapacitásától függően kell elszállítania.

Az illetékes vízügyi hatóság - a szakhatóságok véleményének figyelembevételével a jegyző véleményének kikérésével, valamint az üzemeltetővel történt egyeztetés lefolytatását követően - határozza meg, hogy a települési folyékony hulladék elhelyezésére, az üzemeltető rendelkezésére álló szennyvíztisztító telepek közül melyik vehető igénybe.

A településen engedélyezett szennyvízkibocsátás élővízbe nem történik. Ipari jellegű szennyvíz képződésével járó tevékenységet nem folytatnak.

Vízvédelmi és kényelmi szempontból végleges megoldást a csatornahálózat kiépítése, a szennyvízkibocsátók közcsatornára kötése és a szennyvíz tisztítása biztosítaná. Marcalgergelyiben a közcélú szennyvízelvezető csatorna-hálózat még nem épült meg. A tervek szerint a település Vinárral együtt csatlakozik a nemesszalóki szennyvíztisztító telephez. A szennyvíztisztító telep kapacitása 200 m³/d. Marcalgergelyiből NA 100 nyomóvezetéken keresztül jutna a szennyvíz a Nemesszalóki főgyűjtőbe. A szennyvíztisztító telep a Hajagos - patak partján a 20 kV-os légvezeték közelében található. A szennyvíz befogadója a patak.

A községben, a jövőben esetleg megvalósuló szennyvízkezeléssel járó fejlesztések kibocsátási követelményeit a korábban már említett a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet, ill. a 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet szerint kell meghatározni.

A későbbiek során elkészülő szennyvízcsatorna beruházás minél magasabb környezetvédelmi hatékonysága eléréséért ösztönözni kell majd a lakosságot a rákötésre.

A 2003. január 1-jén hatályba lépő Nemzeti Települési Szennyvíz-elvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programról szóló 25/2002. (II. 27.) Korm. rendelet szerint Marcalgergelyi 2.000 lakosegyenérték alatti terhelésű település.

A kormányrendelet 2. §-a szerint a kijelölt szennyvíz-elvezetési agglomerációk területén a települési szennyvizek közműves szennyvíz-elvezetésére és a szennyvizek biológiai szennyvíztisztítására, illetőleg a települési szennyvizek ártalommentes elhelyezésének megoldására a Korm. rendelet - 2000 LE alatti terhelés esetében - nem szab határidőt.

A csatornázásnak közegészségügyi feladatán kívül környezetvédelmi, vízkészlet-gazdálkodási, városképi, kényelmi és termelési jelentősége is van. A szenny- és csapadékvizek összegyűjtésével, tisztításával lehetővé válik a vizek további hasznosítása az ipar és a mezőgazdaság számára.

3.2.7.3. Csapadékvíz-elvezetés

A településfejlesztés során egyik fontos feladat a csapadékelvezető árokrendszer kiépítése, illetve a meglévő árkoknak a karbantartását is meg kell oldani.

Marcalgergelyi felszíni vizeinek befogadója közvetlenül vagy közvetve a Marcal - fő-, illetve mellékcsatorna.

Marcalgergelyi topográfiai adottságát tekintve viszonylag sík terepen fekszik, területét csak kisebb dombocskák szabdalják. Így a lefolyó felszíni vizek kevés hordalékot szállítanak.

A beépített területekről a csapadékvizet el kell vezetni. Marcalgergelyin kiépített utcai csapadékvíz-elvezető hálózat van. A lakott területek 80%-án nyílt csapadékvíz-elvezető árokhálózat található. Az árkok részben eltömödtek, folyamatos tisztításuk, karbantartásuk, a magas útpadka eltávolítása szükséges.

A kisebb vízfolyások és a nyílt árkok kezelése Marcalgergelyi Polgármesteri Hivatalának feladatkörébe tartozik.

Fontos a nyílt árokrendszer teljes körű kiépítése, majd folyamatos karbantartása. Az utcák nyomvonalát követve kell az árokrendszert kialakítani. A rétegvonalakkal párhuzamosan haladó utcáknál, mint övárkokat kell kialakítani az árkokat.

Az olyan szűk utcákban, ahol nincs árok építésére lehetőség, kiemelt útszegélyek építése szükséges a lejtett szélén, hogy csökkenjen a hordalékszedés, vagy csapadékvíz-elvezető csatornát kell kialakítani.

Új út csak csapadékvíz-elvezető csatornával épülhet, továbbá a belterületen a nyílt árokhálózatot folyamatosan csapadékvíz-elvezető csatornahálózattal kell kiváltani.

3.2.7.4. Villamos energia

A villamos energia ellátás az országos 120 kV-os hálózatról történik.

Marcalgergelyin jelenleg mintegy 180 lakóépület található. A villamos energia fogyasztói rákötések aránya 100%-os.

A község középfeszültségű villamosenergia-ellátása a Pápai 120/20 kV-os OVIT állomásról történik. Marcalgergelyi energiaellátását a 120 kV-os egyrendszerű villamos távvezetékről leágazó szabadvezeték hálózat biztosítja. A leágazó szabadvezeték nyomvonala a kül- és belterületi ingatlanokon halad keresztül. A községben 1 db közcélú transzformátor-állomás található. A település közvetlenül a 20 kV-os szabadvezeték - hálózatról kapja a villamos energia ellátást, melyről leágaznak a 0,4 kV-os légvezetékek.

Marcalgergelyi utcáin kisfeszültségű betonoszlopos szabadvezeték található, valamint a kisfeszültségű szabadvezeték hálózat faoszlopos betongyámra szerelt. Fogyasztói csatlakozások jórészt légkábeles kivitelűek. A betonoszlopos hálózaton energiatakarékos lámpások vannak felszerelve.

A villamos energia ellátás jelenleg jónak mondható.

3.2.7 5. Földgázellátás

Marcalgergelyi vezetékes földgázellátása biztosított. Az alaphálózathoz kapcsolódva, a nagynyomású vezetékekre telepített átadó állomások segítségével történik az országos hálózatról a vételezés. Marcalgergelyi az Adásztevelen található gázátadó állomásról, nyomáscsökkentőn keresztül kapja a földgázt. Marcalgergelyi belterületétől délre húzódik végig az Adásztevel - Külsővat nagyközépnomású gázvezeték. A nagyközépnomású vezeték szállítja a földgázt a település belterületétől délre, a vasút alatt telepített gázfogadó-nyomásszabályzó állomásig.

A település korszerű, környezetbarát termikus energiaellátása biztosítható a komplex földgázellátással. A földgáz alkalmas egyedi berendezésekkel, jól szabályozható, automatikus üzemvitelű, teljes komfortot nyújtó ellátás biztosítására. Fűtésre, használati melegvíz termelésre és főzésre egyaránt energiatakarékosan használható.

Marcalgergelyin a vezetékes földgázellátás, a belterületen 100%-osan kiépült. Jelenleg a bekötések száma 90 db, mely 50 %-os bekötési arálynak felel meg.

A hálózat fejlesztését folyamatosan el kell végezni. A külterületi lakott épületek földgázellátását is biztosítani kell.

3.2.8. Demográfia

Marcalgergelyi területén a lakóterület beépítés falusias jellegű, ez a beépítési jelleg továbbra is megtartandó.

A község lélekszáma 1900-as évekig egyenletes növekedéssel volt jellemezhető, ami a kiegyensúlyozott társadalmi-gazdasági helyzetét tükrözi. Pápán, Celldömölkön az 1800-as évek végén a nagy hagyományú manufaktúrákból kezd kialakulni a gyáripar. Ennek hatására és a mezőgazdaság szerkezet és jellegváltozása következtében a településen is megkezdődik a lassú folyamatos népesség fogyás. Így a községből megindult az elvándorlás az

ipari települések felé. Később a településen és környékén létesített TSZ-i melléküzemágakban sokan találtak munkát és az elvándorlások száma mérséklődött. Jelenleg a lakosság szám stagnál, így a település népessége 480 fő körül alakul. A lakosság helyben, vagy a közeli városokban, nagyközségekben talál munkahelyeket.

Marcalgergelyin az intézményellátottság megfelelő, a helyi igényeket ki tudja elégíteni. Óvoda helyben megfelelően működik. Általános iskolába a szomszédos Nemsszalókra járnak a gyerekek. Az alapfokú egészségügyi ellátást tekintve megállapítható, hogy az orvosi rendelő állapota megfelelő. A háziorvos és a védőnő is rendszeresen tart rendelőt a községben. Gyógyszertár Pápán található, de helyben is működik fiók gyógyszertár az orvosi rendelőben. Kórház legközelebb ugyancsak Pápán van. A további alapellátást a kiskereskedelmi egységek és vendéglátó egységek szolgálják (1 PB gázcsere lehetőség, 2 vegyesbolt, 2 italbolt). Posta mobil jelleggel működik. A kulturális igényeket a művelődési ház és könyvtár tudja kiszolgálni.

Szálláshely szolgáltatást a településen a falusi turizmus keretein belül lehetne biztosítani, azonban eddig erre nem volt jelentős igény.

3.2.9. Gazdasági tevékenységek

A mezőgazdasági művelésű területek jellemző művelési ága szőlő, rét, szántó. A terület legnagyobb része szántóföld, az ártérben rétek vannak. A település területén az erdők kisebb számban találhatóak meg. Marcalgergelyi a Marcal-Bitva közti Vadásztársaságba tartozik, jellemző a területre a nagyvadak közül az: róka, őz, szarvas, vaddisznó.

A településen az Újmajorban, az Agroprodukt Rt. mezőgazdasági létesítménye üzemel, mintegy 25 munkahellyel.

Marcalgergelyi belterületén néhány gazdálkodó tevékenykedik, kisebb telephelyeiket a saját portájukon alakították ki.

A háztáji gazdálkodás kisebb-nagyobb mértékben szinte minden család kiegészítő jövedelemforrása.

3.3. A fennálló környezeti konfliktusok, problémák leírása és mindezek várható alakulása, ha a terv nem valósulna meg

3.3.1. Víz, csapadékvíz

Jelenlegi állapot:

- A település ivóvízellátása vezetékes rendszerről hosszútávon biztosított. A tervezett fejlesztések vízellátása a meglévő hálózatról bővítéssel biztosítható.
- A beépített területekről a csapadékvíz elvezetése Marcalgergelyi területén nagyrészt megoldott. A lakott területek többségén nyílt csapadékvíz-elvezető árokhálózat található. Az árkok részben eltömödtek, folyamatos tisztításuk, karbantartásuk, a magas útpadka eltávolítása szükséges.

Javaslat:

- A vizsgálatok szerint a vízellátás vonatkozásában a fejlesztési feladatokban ma már nem a bekötöttség növelése, a „menyiségi ellátás” megoldása a legfontosabb. A vízellátás fejlesztési feladatok körében a „minőség” biztosítása kerül előtérbe.
- Fontos a nyílt árokrendszer teljes körű kiépítése, majd folyamatos karbantartása. Az utcák nyomvonalát követve kell az árokrendszert kialakítani. A rétegvonalakkal párhuzamosan haladó utcáknál, mint övárkokat kell kialakítani az árkokat.
- Az olyan szűk utcákban, ahol nincs árok építésére lehetőség, kiemelt útszegélyek építése szükséges a lejtett szélen, hogy csökkenjen a hordalékszedés, vagy csapadékvíz-elvezető csatornát kell kialakítani.
- Új út csak csapadékvíz-elvezető csatornával épülhet, továbbá a belterületen a nyílt árokhálózatot folyamatosan csapadékvíz-elvezető csatornahálózattal kell kiváltani.

3.3.2. Szennyvíz

Jelenlegi állapot:

- A községben a szennyvízcsatorna hálózat nincs kiépítve. A tervek szerint a település Vinárral együtt csatlakozik a nemesszalóki szennyvíztisztító telephez.
- A településen keletkező kommunális folyékony hulladék gyűjtése és ellenőrzött körülmények közötti leürítése részben megoldott.

Javaslat:

- A csatorna mihamarabbi megépítését és a szennyvíz tisztítás megoldását a pályázati és gazdasági lehetőségek figyelembevételével szorgalmazni kell.

3.3.3. Hulladék

Jelenlegi állapot:

- A kommunális hulladék szervezett gyűjtése megoldott.
- Országos tapasztalatok alapján a vizsgált terület esetében is állítható, hogy a lakosság a kommunális hulladékba gyakran helyez veszélyes hulladékot.
- A településen keletkező állati tetemek szervezett kezelése megoldott.

Javaslat:

- Szükséges a hulladékkezelés jogszabályi megfelelőségének folyamatos biztosítása.
- Települési szinten meg kell szervezni a háztartásokban keletkező veszélyes hulladékok elkülönített gyűjtését.
- A települési hulladékok szelektív gyűjtési rendszerének bevezetése. Természetesen ennek a feladatnak a

megvalósítása csak a térség települési önkormányzatainak és a közszolgáltatást végző szervezet együttműködésével és csak hosszú távon lehetséges.

A település területén a környezet állapotának védelmében jelentős mennyiségű termelési- és veszélyes hulladékkal járó tevékenységeket nem célszerű engedélyezni. Természetesen csekély mennyiségű és jól kezelhető veszélyes hulladék keletkezését okozó tevékenység folytatását nem szabad kizárni, de a hulladékok kezelését szigorúan felügyelni kell.

3.3.4. Levegő

Jelenlegi állapot:

- A településen a fűtés jellemzően gáz és vegyes tüzeléssel történik, az ebből eredő légszennyezőanyag-kibocsátás nem jelentős.
- A közlekedésből eredő légszennyezettség a településen nem számottevő, környezeti problémát nem jelent.
- A levegő porterhelésére számíthatunk mezőgazdasági munkák idején, amikor a talajmunkák során jelentős mennyiségű por kerül a levegőbe, valamint megnövekszik a tehergépjármű forgalom.

Javaslat:

- A nagy kiterjedésű, összefüggő szántóföldek között mezővédő erdősávok telepítése javasolt. A védősávok település- és tájlesztettkai szempontból is pozitív szerepet töltenek be.
- A nem motorizált közlekedés feltételei megteremtésének elősegítése. A szilárd burkolatú, pormentes (portalanított) utak arányának fokozatos növelése.
- A földgáz hálózatra minél több lakóépületet be kell kötni, és a megújuló energia használatát is fokozni szükséges.

3.3.5. Zaj

Jelenlegi állapot:

- A zajkibocsátás és a zajterhelési határérték összehasonlítása alapján megállapíthatjuk, hogy a közutak melletti épületek esetében határértéktúllépés nem valószínűsíthető.
- A jelenleg telephelyek a vizsgálatok szerint nem jelentenek jelehtős zajterhelést a környezetre.

Javaslat:

- Az új létesítmények telepítésénél fokozott figyelmet kell fordítani a zajvédelmi határértékek, előírások betartására. Ezek használatbavétele, üzembe helyezése során műszeres mérésekkel kell ellenőrizni, illetve

igazolni a megengedett zajterhelési határértékek teljesülését.

- Törekedni kell arra, hogy a zaj- és rezgésártalmak minimalizálására már a telepítéskor történjenek intézkedések.

3.3.1. Táj- és természetvédelem

Jelenlegi állapot:

- A településen a beépítésre az előkertés beépítés jellemző, melynek ennek előnye, hogy az előkertek kiültetései hozzájárulhatnak a közterületi zöldfelületek megjelenéséhez.
- A zöldfelületi adottságok változóak a belterületen, de a bevezető szakasz keskenyebb sávján kívül a zöldfelületi sáv szélessége megfelelő. Legjobb a helyzet a Kossuth utca vízmű és a templom közötti szakaszának keleti oldalán, ahol ez a sáv a 6-8 métert is eléri. Ezek az adottságok azonban nagyon rosszul kihasználtak. Sajnos nagyon hiányosak a kiültetések, de egyes részeken teljesen hiányzik a növényzet.
- A tűlevelű örökzöldeket nagy számban ültetik nemcsak a közterületi zöldfelületeken, hanem az intézményi zöldfelületeken is. Ennek a növénycsoportnak az alkalmazása egy érthetetlen divathullám következtében terjedt el, pedig nagy tömegben nyomasztóak, kevésbé dekoratívak, mint lombhullató társaik, elhatároló, elzáró hatásuk pedig jóval nagyobb.
- A lakóterületi településkapu zöldfelületi ellátottsága sem megfelelő, rendezetlen az északkeleti településszegély, valamint a lakóterületek közé ékelődött szántó környezetétől történő megfelelő elhatárolása sem megoldott
- Marcalgergelyin országos, illetve helyi jelentőségű védett természeti terület nem található.
- Védendő külterületi részek a közigazgatási terület északi részén, a Marcal mentén, valamint a külterület középső részén található *természeti területek*.
- A természeti területek nemcsak a ritka fajok megőrzésének szempontjából, hanem ökológiai szempontból is jelentősek, hiszen a Marcal-folyó a hozzá kapcsolódó part menti kísérő sávval fontos ökológiai folyosó is egyben.
- *Érzékeny természeti terület* Marcalgergelyin nem található.

3.3.1.1. Zöldfelületre vonatkozó javaslatok, zöldfelület-szabályozás

A település egész területére részletes zöldfelületi terv készítése javasolt. A település zöldfelületi rendszerének

kialakításához a koncepcionális javaslatokat fogalmazzuk meg ebben a fejezetben.

Legsürgetőbb feladat a templom környezetének és a környező központi zöldfelületeknek a kialakítása, mert ezek vannak a legrosszabb helyzetben. A Felszabadulás utcában és a Kossuth utca egyes részein szakaszos kiültetések találhatók ugyan, de ezek nagy része is rehabilitációra szorul. Elengedhetetlen az egységes fasor létrehozása, lehetőleg koros, többször iskolázott fák felhasználásával, hogy hatásuk minél hamarabb érvényesüljön.

A légvezetékek földkábelre történő cseréje az egész településen kívánatos. Alacsonyabb termetű fák közül lehet választani, ha erre nem lenne lehetőség, a légvezetékek azonban oly mértékben dominálnak és korlátozóak, hogy ezt mindenképpen meg kell fontolni, s legalább a templom környezetében kivitelezni növényültetés előtt.

A tűlevelű örökzöldek beteg, felkopaszodott, kiritkult egyedeinek cseréje javasolt, de a tömegesen alkalmazott helyeken is ajánlott fokozatos cseréjük a zöldfelületi rendszer kialakítása során. A jövőben kerülni kell domináns alkalmazásukat, mert tömegesen ültetve inkább zavaró hatást keltenek, mint figyelemfelkeltő, hangsúlyozó szerepük nyilvánul meg. Ehhez minden esetben szükségesek cserje- és évelőágyak is, hogy ne váljon nyomasztóvá a megjelenés.

Törekedni kell az intézményterületeken a kertépítészeti terek kialakítására. A polgármesteri hivatal, az iskola kertjéből hiányzik a jó adottságok kihasználása, a térformálás. A kizárólag fákban álló kiültetéseknel a cserjék csekély arányú alkalmazása miatt gyakran hiányoznak a kertépítészeti terek, a megfelelő elhatárolás. A cserjék átgondolt telepítése ehhez elkerülhetetlen, s díszítőértékükkel is hozzájárulnak a zöldfelület értékeihez. A cserjék mennyisége és az alkalmazott fajok száma kevés más közterületi zöldfelületen is. A meglévő nyírt sövényekhez (Kossuth utca) hasonló kialakítás javasolt más területeken is, különösen a szűk ültetési sávokban. A cserjék alkalmazásával megteremthető a többszintű növényállomány és jobban ki lehet használni a meglévő jó adottságokat.

Az évszázados hagyományokat tükröző évelőkiültetések mindig hozzátartoztak a magyar települések arculatához, s néhány szép évelőágy Marcalgergelyin is található. Az ilyen kiültetések nagyobb mértékű alkalmazása kívánatos a jövőben. Emellett hangsúlyozni kell a közterekben (templomkert), illetve a jelentős zöldfelületi igényrel rendelkező intézmények kertjeiben az ilyen jellegű kiültetések fontosságát.

A tájjeleg megtartása, kialakítása érdekében ajánlott növényfajokat közöljük az alábbiakban. Ezek nagy része hazánkban őshonos, kisebbik része pedig elsősorban a gyümölcsfajokból, illetve a falusias jelleget tükröző parasztkerti növényekből kerül ki.

Fák

<i>Acer campestre</i>	Mezei juhar
<i>Acer platanoides</i>	Korai juhar
<i>Acer pseudoplatanus</i>	Hegy-i juhar

<i>Acer tataricum</i>	Tatár juhar
<i>Alnus glutinosa</i>	Mézgás éger
<i>Carpinus betulus</i>	Gyertyán
<i>Fraxinus excelsior</i>	Magas kőris
<i>Juglans regia</i>	Közönséges dió
<i>Platanus acerifolia</i>	Platán
<i>Prunus amygdalus</i>	Mandula
<i>Quercus robur</i>	Kocsányos tölgy
<i>Salix alba</i>	Fehér fűz
<i>Tilia cordata</i>	Kislevelű hárs
<i>Tilia tomentosa</i>	Ezüsthárs

Alacsony termetű fák

Alacsony termetű gyümölcsfák (meggy, szilva)
Crataegus laevigata 'Paul's Scarlet' Bíborvirágú galagonya

Pyrus calleryana 'Chanticleer' Kínai körte
Sorbus borbásii Borbás-madárberkenye
Tilia tomentosa 'Bori' Ezüst hárs 'Bori' fajtája

Cserjék

Berberis vulgaris Közönséges borbolya
Buxus sempervirens Puszpáng (temető!)
Cornus mas Húsos som
Cornus sanguinea Veresgyűrű som
Corylus avellana Mogyoró
Cotinus coggygria Cserszömörce
Crataegus monogyna Egybibés galagonya
Juniperus sabina 'Tamariscifolia' Nehézságú boróka
 (temető!)

Hibiscus syriacus Mályvacserje
Hippophae rhamnoides Homoktövis
Kerria japonica 'Pleniflora' Boglárkacserje
Kolkwitzia amabilis Kínailonc
Laburnum anagyroides Aranyeső
Ligustrum vulgare Vesszős fagyal
Philadelphus coronarius Jezsámen
Prunus spinosa Kökény
Prunus tenella Törpe mandula
Spiraea cinerea 'Grefsheim' Hamvas gyöngyvessző
Spiraea vanhouttei Köz. gyöngyvessző
Syringa vulgaris Kerti orgona

ÉVELŐK

Aster sp. Őszirózsa
Bergenia cordifolia Szívlevelű bőrlevél
Calendula officinalis Körömvirág
Chrysanthemum sp. Krizantém
Convallaria majalis Májusi gyöngyvirág
Hemerocallis sp. Sászliliom fajok
Hosta sp. Árnyékliliom fajok
Iris pallida 'Variegata' Dalmát nőszirm
Lavandula angustifolia Levendula
Rosa sp. Rózsa fajok

<i>Salvia officinalis</i>	Orvosi zsálya
<i>Sedum sp.</i>	Varjúháj
<i>Sempervivum sp.</i>	Kövirózsa
<i>Yucca filamentosa</i>	Fürtös pálmaliliom

3.3.1.2. Táj- és természetvédelmi javaslatok

- A Marcal menti természeti területek belterületbe nem vonhatók, rajtuk beépítésre szánt terület, bányaterület nem jelölhető ki. Művelési ág megváltoztatása, illetve közmű, közút építése környezeti hatásvizsgálat alapján, a természetvédelmi hatóság által meghatározott feltételekkel engedélyezhető.
- Fontos tájvédelmi feladat a hiányzó fasorok, erdő- és cserjesávok létrehozása, illetve ezek segítségével zöldfolyosó rendszer kialakítása a Marcal irányába. A településen gyakoriak a nagy területű, összefüggő szántók. A vizsgálatban már szerepelt, hogy a külterületen nagyon kevés az összefüggő erdő-, illetve gyepterületek aránya. Az összes erdőterület mindössze 18 ha., ezért is kiemelt fontosságú az összefüggő szántók fásítása. Az utak menti fás, cserjés sávok kiegészítése, pótlása is szükséges, szélesebb sávok, több fajjal történő telepítése. A tájidegen fajok mellett, illetve a későbbiekben azok helyett őshonos fajok telepítése javasolt. Az erdő-, és cserjesávok védelme nemcsak ökológiai, hanem tájképi szempontból is fontos.
- Az ökológiai előnyökön túl a fasorok, cserjesávok telepítésének talajvédelmi, vízháztartásbeli előnyei is vannak. Az erdősávok lecsökkentik a szél erejét, ezáltal csökken a szárító hatás és a mechanikai károsítás is, és nagyobb terméseredmény érhető el.
- Az egyedi tájértékek megóvásának szükségességét a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény rögzíti a 6.§ 2. bekezdésében. Ez elsősorban a tájérték kataszterezését, részletes leírását (MI-13-25 műszaki irányelv) és folyamatos állapot, illetve állagmegóvását foglalja magába. Az egyedi tájérték környezetének rendezése is szervesen hozzátartozik ehhez a tevékenységhez. Ez elsősorban a fészületek, emlékművek környezetének növényesítését jelenti.

3.3.1.3. Tájrehabilitációs javaslatok

A tájrehabilitációs feladatok megvalósítása nagyon fontos a táji adottságok fennmaradásához. A legfontosabb rehabilitációs javaslatok a következők:

- Figyelmet kell fordítani az elhanyagolt állapotú külterületi mezőgazdasági épületek, építmények felújítására, növénytelepítéssel, fasorokkal történő tájba illesztésükre, a délnyugati területrészek komplex rehabilitációjára.
- Tájrehabilitációs feladat a Marcal és mellékcsatornái mentén a fás-cserjés sáv kialakítása őshonos fajokból a hiányzó szakaszokon. Fontos, hogy szántók sehol ne érintkezzenek a

vízfolyásokkal, ezért a vízfolyást legalább 10 méteres (de lehetőleg szélesebb) fás-cserjés sáv válassza el a mezőgazdasági területtől. Ezáltal csökken az erózió, szűrőhatás érvényesül a vízfolyás felé, kedvező mikroklíma alakul ki, valamint táplálkozó-, és szaporodóhelyként szolgál az élővilág számára.

- Környezetvédelmi és tájlesztési szempontok miatt a lakóterületek és a szomszédos szántók erdő- és cserjesávokkal történő elválasztása szükséges. Optimális megoldásként javasolható erdősáv telepítése a teljes belterület köré. A lakóterületek közötti szántó karakteres körbehatárolása, de inkább művelési ág váltása javasolt.
- Az illegális hulladéklerakás felszámolása szükséges.
- Az utak tájba illesztése, környezetének rendezése.
Ennek biztosításához a következők szükségesek:
 - az utak burkolatának kialakítása, karbantartása
 - az útszéli árkok tisztítása, a vízelvezetés biztosítása
 - a déli közlekedési utat kísérő fasorok felújításánál honos fajokra történő fokozatos csere, valamint az utak menti hiányzó szakaszokon tájhonos fajokból álló fasor és cserjesávok telepítése (lásd Telepítésre javasolt növények jegyzéke)
- Erdőtelepítések elvégzése javasolható a következő helyrajzi számokon: 09, 012, 013, 014, 021, 048, 057, 059, 061. Az erdőterületek, illetve erdősávok, fasorok telepítése, felújítása őshonos fajokkal történjen (tölgyek, hársak, kőris, szil, hazai nyarak).

3.4. A terv megvalósulásával közvetlenül vagy közvetve környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása, különös tekintettel azokra a tervelemekre, tervezett intézkedésekre, amelyek:

3.4.1. Természeti erőforrás közvetlen igénybevételét vagy környezetterhelés közvetlen előidézését jelentik.

A tervbe vett fejlesztések természeti erőforrások közvetlen igénybevételét, vagy közvetlen környezetterhelést csak kis mértékben idéznek elő.

3.4.2. Olyan társadalmi, gazdasági folyamatokat váltanak ki, vagy ösztönöznek, amelyek közvetett módon környezeti következménnyel járhatnak

A településrendezési terv intézkedéseinek megvalósulása esetén olyan jelentős, társadalmi, gazdasági folyamatok nem várhatók, amelyek akár közvetett módon jelentős környezeti terhelést jelentenének. Az intézkedések következtében nem várható a légszennyezettség, a zajterhelés jelentős növekedése. A változások jelentős vízhasználatnövekedéssel, vagy vízbe történő szennyezőanyagkibocsátással sem járnak.

3.5 A terv megvalósítása esetén várható, a környezetet érő hatások, környezeti következmények előrejelzése

- A szabályozási tervben foglalt és az egyéb

környezetvédelmi jogszabályi előírások, betartásával az új területeken épülő épületek, létesítmények egyéb hatásai (zaj, légszennyező) a jelenlegi területhasználatokra nem jelentenek veszélyt, a természeti környezetet károsan nem befolyásolja.

- A külterület déli részén tervezett erdősítés természetvédelmi és környezetvédelmi szempontból kedvezőbb állapotot hoz létre. A területeken a kibocsátások csökkenéséhez vezet. A környezetre gyakorolt hatás kedvező.

Egyéb környezeti konfliktusok, problémák a tervben foglaltak megvalósulása esetén nem keletkeznek.

4. A terv megvalósítása következtében várhatóan fellépő környezetre káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére, monitoringozására vonatkozó javaslatok

A korábbiakban ismertettük, hogy a terv megvalósítása nem jár jelentős, a környezetre káros hatásokkal, így ezekkel kapcsolatban sem szükségesek intézkedések.

Összefoglalva megállapítható, hogy a település környezeti állapota jónak mondható. A feltárt gondok, hiányosságok megoldásával, a tervezett fejlesztések végrehajtásával tovább javítható a település környezeti állapota és a település adottságaiból adódó lehetőségek jobban kihasználhatók.

Székesfehérvár, 2009. július